

ANNA BARTRA

ENCARA N'HI HA MÉS (ENTORN DE EN I ALGUNS SNs
GENITIUS)

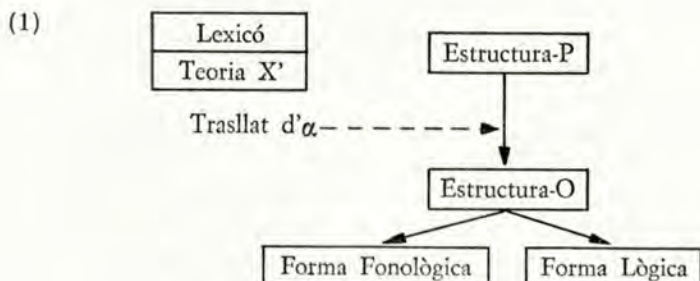
0. PRESENTACIÓ

Un dels fets més admirables i científicament esperonadors de tots aquells que es relacionen amb el coneixement humà és la facilitat i rapidesa relatives amb què un nen arriba a dominar el complex sistema que constitueix la gramàtica de la seva llengua, només amb l'ajut d'una exposició limitada a les dades d'aquesta llengua. Efectivament, durant els primers anys de la seva vida, l'infant sent només un nombre finit de frases, que ni tan sols recobreixen totes les possibilitats de construcció, i un bon nombre de les quals, a més, presenta incorreccions o deficiències de mena diversa.

La gramàtica generativa, en la seva formulació més recent, la teoria de la recció i el lligam (TRL), és una teoria sobre les propietats universals de les llengües o, millor, sobre la capacitat de llenguatge humana, sobre les gramàtiques possibles i les impossibles. La capacitat lingüística humana se suposa genèticament determinada, no solament com a tal propietat, sinó també en la seva forma específica. La teoria lingüística (TL) o gramàtica universal (GU) és un conjunt d'hipòtesis sobre la forma de l'estadi lingüístic inicial de l'individu abans d'aprendre una gramàtica determinada, de l'«òrgan del llenguatge» abans d'iniciar el seu desenvolupament, d'allò que podríem anomenar, fent un símil amb la biologia, el «genotip». La GU consta d'un conjunt de principis, agrupats en diverses subteories o mòduls, que determinen les estructures lingüístiques dels diversos nivells de representació de la gramàtica. Aquests principis o propietats s'entenen com a paràmetres sobre els quals cada gramàtica particular fixa uns determinats valors. El nen construeix la seva gramàtica central, tot fixant amb l'ajut de les

dades de la llengua a què està exposat, els valors dels paràmetres dels principis de les subteories de la GU.

Una gramàtica és un sistema formal que assigna descripcions estructurals a les frases d'una llengua, organitzada en diversos nivells de representació. Tenint en compte que la capacitat d'entendre/produir una frase és la capacitat de relacionar uns determinats sons amb una determinada estructura lògico-semàntica, suposem que la sintaxi genera estructures-O (EO), estructures oracionals que seran interpretades al component de la Forma Fonològica (FF) i al component de la Forma Lògica (FL). Aquestes EOs són el resultat de l'organització dels elements lèxics i dels seus complements en estructures bàsiques d'acord amb els principis de la teoria X' i de l'aplicació posterior opcional de la regla de trasllat d' α ($T\alpha$), que relaciona dues posicions d'un determinat constituent. Ho podem esquematitzar tal com a (1):

El lexicó porta la informació sobre el valor predicat/argument dels elements, definits a base dels trets [$\pm N$] i [$\pm V$]. La teoria X' determina l'estructura dels constituents, que són tots endocèntrics, és a dir, projeccions d'un nucli lèxic, amb una variació paramètrica pel que fa a la posició respectiva del nucli i els complements. En català, el nucli se situaria en principi a l'esquerra dels seus complements precedit de l'Especificador (Esp), el qual, però, se situa a un nivell més alt. La regla $T\alpha$ deixa una traça coindexada amb el constituent desplaçat, cosa que permet la interpretació de la funció bàsica a la FL.

Els subsistemes de principis són els enumerats a (2):

- (2) (a) teoria temàtica o teoria θ
 (b) teoria de la recció
 (c) teoria del Cas abstracte
 (d) teoria de la fitació
 (e) teoria del lligam
 (f) teoria del control

De la mateixa manera que la gramàtica o capacitat lingüística és un dels components de la ment, que funciona independentment de les altres capacitats cognitives i a la vegada hi manté interaccions,¹ els diversos subsistemes de principis de la gramàtica es conceben com a independents i s'interrelacionen només en la mesura que la seva pròpia formulació implica.

La teoria θ s'encarrega d'assegurar que les exigències lèxiques dels predicats siguin satisfetes, mitjançant el nombre i el tipus —categorial (SN, SP, ...) i semàntic (AGENT, PACIENT, DESTINATARI...)—² d'arguments adequats, en tots els nivells de representació de la frase. La teoria de la recció estableix determinades relacions en les estructures. La idea bàsica és que el nucli d'una construcció regeix els seus complements. La teoria del Cas abstracte determina les configuracions en què poden aparèixer els nominals lèxics a l'EO. La teoria de la fitació posa condicions de localitat sobre determinats processos i elements relacionats. La teoria del lligam s'ocupa de les relacions de les anàfores, variables i nominals amb els seus possibles antecedents. La teoria del control tracta de la possible referència d'un element pronominal-anafòric abstracte, PRO, que ocupa, entre altres, la posició de subjecte d'infinitiu.

En aquest treball ens proposem de mostrar que la TRL permet no solament d'assolir un grau d'adequació descriptiva considerablement

1. Aquestes propietats també seran responsables de determinades propietats i possibilitats d'interpretació de les expressions lingüístiques, *i. e.*: el coneixement conceptual del món o els mecanismes perceptuals.

2. No tots els lingüistes estan d'acord a suposar que la teoria θ hagi de determinar tant el valor semàntic com la forma categorial dels elements argumentals. Pesetsky (1982) proposa que sigui només la selecció semàntica i no la selecció categorial la que vingui determinada a la teoria θ . Aleshores suposa que cada noció temàtica té en principi associada una FEC o Forma Estructural Canònica i tal volta en alguns casos més d'una. Així DESTINATARI, p. ex., com a noció semàntica tindrà associat en català com a FEC un SP amb la P a o cap a.

alt en determinats aspectes de la gramàtica catalana, sinó també que una teoria modular i paramètricament fixada com la TRL permet d'explicar amb els mateixos principis construccions aparentment diverses, les representacions de les quals, nogensmenys, presenten punts idèntics tant dins la gramàtica catalana com amb les gramàtiques d'altres llengües.

Així, després de presentar les nocions bàsiques de la TRL amb què treballarem, analitzarem alguns aspectes de les propietats de les oracions que Fabra (1956, § 46, p. 40) aïllà com a TIPUS IV i en presentarem una primera anàlisi dins la TRL. Posteriorment, demostrarem que alguns principis que intervenen en l'explicació d'aquestes frases són també responsables de l'estructura de les frases impersonals anomenades existencials i de les possibilitats de pronominalització amb *EN* de determinats arguments oracionals i complements adnominals.

1. LA TEORIA DE LA RECCIÓ I EL LLIGAM

1.1. La teoria θ

Els predicats porten associada ja al lexicó una xarxa θ o conjunt de papers θ que han d'assignar a arguments en posicions dins la frase, que seran posicions θ si són θ -marcades. Un predicat θ -marca directament un argument si aquest es troba dins la seva projecció màxima i és, per tant, un argument intern, i θ -marca indirectament un argument extern, que es troba fora de la seva projecció màxima. D'això es dedueix la primera asimetria entre el subjecte (θ -marcat indirectament) i l'objecte (θ -marcat directament). La funció gramatical θ és la que té un element associat a la seva posició θ ; però un element pot haver estat tralladat i trobar-se a l'EO en una posició no- θ , on tindrà un funció gramatical θ' , essent aleshores la FG θ la de la seva traça. L'element i la seva traça formaran una *cadena* θ (o simplement *cadena*). El criteri θ estableix que cada cadena només pot contenir un paper θ . Per això un argument que es trallada ho ha de fer a una posició θ' ; altrament, la cadena tindria dos papers θ i es violaria el Criteri θ . El principi de projecció requereix que les exigències de subcategorització dels elements lèxics es respectin a tots els nivells de la gramàtica. El principi de pro-

jecció ampliat exigeix que totes les frases tinguin subjecte. Tots dos principis donen lloc a la presència a la gramàtica i a les derivacions de categories fonèticament buides.

Podem parlar de diferents papers θ segons el valor semàntic del V i, per tant, les nocions semàntiques que porta associades. Els exemplifiquem a (3):

- (3) a. La pedra rodolà muntanya avall
/TEMA/
b. En Lluís va estomacar en Pere
/AGENT/ /PACIENT/³
c. La Seu es troba a la Plaça Nova
/TEMA/ /LOCATIU/
d. La carta va anar de París a Nova York en dos dies
/TEMA/ /ORIGEN//DESTINACIÓ/
e. En Pere creu que en Jordi estima la Maria
/EXPERIMENTADOR//EXPERIMEN.//TEMA/

1.2. La teoria de la recció

La noció de recció, definida a (5), es fonamenta en la noció de c-comandament o comandament categorial definida a (4):

- (4) *C-comandament*:
Un nus α c-comanda un nus β si el nus ramificat que domina immediatament α també domina β .
- (5) *Recció*:
En la configuració [_{γ} ... β ... α ... β ...], on es dóna que
a) $\alpha = X^0$ o està coindexat amb β ;
b) en el cas que φ sigui una projecció màxima, si φ domina β , aleshores φ domina α .
c) α c-comanda β ;
en aquets cas α *regeix* β (Chomsky 1981: 250).

3. Sobre les possibles diferències sintàctiques i semàntiques entre PACIENT/TEMA *vid.* BARTRA (1985) i GRACIA (en preparació).

Tal com és formulada a (5), la recció té com a fronteres absolutes les projeccions màximes o nusos màxims de projecció d'un nucli lèxic. La noció ha sofert una reformulació posterior (*vid.* Belletti i Rizzi 1981), segons la qual els nuclis poden ser regits des de l'exterior, però no les posicions perifèriques. Aquesta hipòtesi ha estat adoptada i ampliada a Chomsky (1984), on se suposa que les posicions d'Esp i Nucli poden ser regides des de l'exterior de la projecció màxima.

1.3. La teoria del Cas

Suposem l'existència (a la FF) d'un *Filtre de Cas* que marca com a malformades les estructures amb un SN amb trets fonètics i sense Cas. El Cas és una propietat abstracta dels elements [+N] (N i A) que assignen els rectors [-N] (V i P). Dit en altres termes, un element [+N] ha de trobar-se a l'EO regit per un [-N].⁴ Tenint en compte que la seva posició a l'EO pot no ser la temàtica, direm que una cadena ha de tenir un paper θ —el de la traça— i un Cas —el de l'element lèxic. Una cadena només serà visible per a l'assignació de paper θ si el seu cap té Cas. Com que hi ha diferents assignadors de cas s'estableix (6):

- (6) a. SN és Acusatiu si és regit per V
 b. SN és Nominatiu si és regit per [Temps] de FLEX⁵
 c. SN és Oblic si és regit per P(reposició)
 d. SN és Genitiu si és α a [_{SN} α X']⁶

4. Més endavant, en el text, ens ocuparem d'aquesta qüestió.

5. Possiblement a les LSBS no és [Temps] sinó [CONC] el tret responsable de l'assignació de Cas Nominatiu al subjecte (*vid.* RIZZI [1982] i PICALLO [1984], que argumenta a partir del fet que el subjuntiu seria [-Tps + CONC] i admet un subjecte lèxic Nominatiu).

D'altra banda, cal també suposar que a LSBS *regit per* probablement s'ha d'entendre de forma diferent pel que fa a (6b). En tot cas, si, com argumenta Stowell (1981), l'assignació de Cas requereix *estricta* adjacència en llengües no-LSB i té en compte només els elements argumentals a les LSBs, les condicions han de ser encara diferents pel que fa al subjecte en aquestes llengües (*vid. infra*, ps. 38-39).

6. Aquest cas fou proposat per donar compte de l'anomenat genitiu saxó («John's book») on *John's* és α de (6d). Més avall veurem que es pot generalitzar

Les configuracions de (6) recobreixen l'assignació de Cas Estructural, però un element pot tenir un cas Inherent, segons determinades propietats dels rectors, com *Bill* en *John gave Bill a book*. El Cas s'assigna o comprova a l'EO.

A Chomsky (1984) s'estableixen, tot recollint les tendències i argumentacions de treballs recents, algunes modificacions de la teoria del Cas particularment rellevants per a la nostra argumentació. Atesa la relació òbvia entre la teoria del cas i la teoria θ , ja que una cadena només pot ser ben formada si té un paper θ i un Cas, s'estableix la condició (7):

(7) *Condició de Visibilitat:*

Una cadena és visible per a l'assignació de paper θ si té Cas.

La revisió més important de la Teoria del Cas parteix, però, de la suposició que els Ns i els As, com a nuclis per a la teoria X', poden ser també assignadors de Cas juntament amb els Vs i les Ps. Es diferencien els Casos Estructurals, Acusatiu i Nominatiu, assignats en funció de la posició a l'EO, dels Casos Inherents, assignats a l'EP. Aquests darrers són el Cas Oblic, assignat per les Ps i el Cas Genitiu, assignat per Ns i As. El Cas Inherent està associat amb el marcatge θ , ja que només pot assignar cas Inherent un element que assigna paper θ .⁷ El cas Genitiu és realitzat morfològicament a l'EO per afixació d'algun element al SN, per exemple la *P de*:

(8) [_{SN}[_{Det} 1a] [_N' [_N destrucció] [_{SN}^{Gen} de la ciutat]]]

per a d'altres casos de complements adnominals que a compleixen determinats requisits.

7. També hi hauria assignació de Cas Inherent per part dels Vs, com p. ex. en alemany *helfen* (ajudar), que requereix un complement Datiu:

- (i) Ich habe ihm geholfen
 Jo-he-a ell (DAT)-ajudat
 l'he ajudat.

1.4. Teoria de la fitació

Conté la restricció de subjacència (9):

- (9) En la configuració ...X... [α ... [β ... Y ...] ...] ... X ... cap regla no pot relacionar les posicions X i Y si α i β són nusos fita.

Els nusos fita són SN i O' i/o O. Rizzi (1982) argumentà que en italià són SN i O', només.

Incloem també dins la teoria de la fitació la Condició sobre el Domini d'Extracció de Huang (1982):

- (10) Un sintagma A pot ésser extret d'un domini B només si B és pròpiament regit.
- (11) *Recció pròpia*:
 α regeix pròpiament β si i solament si α regeix β i
 a) α és una categoria lèxica (N, V, A), o bé
 b) α està coindexat amb β .

1.5. La teoria de lligam

La relació de lligam és una relació de coindexació i, per tant, de correferència entre dues categories lèxicament plenes o no. Els elements no lligats són lliures. La teoria del lligam estableix els principis de (12) amb l'explicació de (13) i la classificació (14).

- (12) A. Una anàfora és lligada en la seva Categoria Rectora.
 B. Un pronominal és lliure en la seva Categoria Rectora.
 C. Una expressió R(eferencial) és lliure arreu.

8. Cal dir que la possibilitat que SN i O siguin les categories rectores es troba relacionada amb d'altres condicions, concretament la de contenir un «SUBJECTE accessible a» on el SUBJECTE és el nominal més prominent, i l'accessibilitat es defineix com a (i):

- (i) α és accessible a β si només si β és en el domini de c-comandament d' α i l'assignació a β de l'índex d' α no porta a una violació de la condició de bona formació que prohibeix * $[\gamma_1 \dots \alpha_1 \dots]$.

- (13) α és la Categoria rectora de β si α és la mínima categoria on es troba β i un rector de β , on $\alpha = \text{SN}$ i O .
- (14) anàfora pronominal

lèxic		buit	
<i>se</i>	+	—	traça SN
$\emptyset$	+	+	PRO
<i>ell</i>	—	+	pro
<i>en Joan</i>	—	—	traça Q

1.6. La teoria del control

Estableix els principis —que alguns relacionen o fins i tot subsumeixen dins la teoria del lligam— que determinen formalment quin ha de ser el contingut referencial de PRO, element que suposem que ocupa entre altres la posició de subjecte de les Os no temporalitzades (infinitiu, gerundi). No ens hi endinsarem per tal com no en farem pràcticament ús en el nostre treball.⁹

1.7. Les categories buides

La presència de categories buides en les representacions lingüístiques obeeix bàsicament el Principi de Projectió, que requereix que les exigències de θ -marcatge es respectin en tots els nivells de representació de la gramàtica (EP, EO, FL). Les categories buides poden ser caracteritzades de manera intrínseca, a partir dels seus trets —tal com hem fet a (14)— o funcionalment, a partir de les configuracions en què poden aparèixer —PRO ha d'aparèixer en una posició no regida i pot ser cap d'una cadena; *t* ha d'aparèixer en posició pròpiament regida; *pro* haurà de ser determinat localment i una variable o *t* de Q haurà de ser lligada des d'una posició A'.¹⁰

9. Vid. MANZINI (1983 a) i (1983 b).

10. Vid. CHOMSKY (1982) i les referències que s'hi citen.

1.8. El paràmetre LSB

Algunes llengües —com el català, espanyol i italià— tenen la propietat que la posició de subjecte pot aparèixer buida en les frases simples, a la vegada que el subjecte té l'opció de traslladar-se a una posició postverbal, així com d'altres propietats relacionades, totes les quals constitueixen la fixació del paràmetre de les llengües de subjecte buit (LSB). Existeixen ja diverses hipòtesis sobre la fenomenologia del paràmetre LSB a la TRL.¹¹ Exposarem l'acceptada com a estàndard en els moments d'escriure aquestes ratlles i a favor de la qual creiem que existeixen arguments sòlids —que no podem entrar a considerar. La idea intuïtiva crucial rau en el fet de posar en relació la possibilitat que la posició de subjecte romangui buida en EO amb la «riquesa» morfològica de la flexió verbal en aquestes llengües. Si CONC és un tret que regeix la posició de subjecte si està especificat positivament —en les frases de V temporalitzat— en aquestes llengües tindria uns trets específics de Persona i Nombre —equivalents, per tant, als d'un pronom personal. Els morfemes de FLEXIÓ, representats pels trets de la categoria CONC, serien els equivalents a un clític pronominal adjuntat al V, que permet que la posició estructural amb què està associat romangui buida fonèticament. Això li permetria regir la posició de subjecte de manera específica: la «determina localment» i li transmet aquests trets pronominals i el Cas Nominatiu. *Pro* és la categoria buida pronominal determinada o lligada localment per un afix pronominal en una posició no argumental, amb la qual està coïndexada. En el cas que no hi hagi cap subjecte lèxic, *pro* és necessari per al PPA. Si hi ha un subjecte lèxic en posició postverbal, *pro* és necessari no solament per al PPA, però perquè el SN s'hi pugui coïndexar i d'aquesta manera satisfer les exigències de la Condició de Visibilitat.

2. EL PROBLEMA DE LES ORACIONS «TIPUS IV»

En aquesta secció analitzarem les frases el V de les quals era considerat tradicionalment un V intransitiu, però al qual es reconeixen unes

11. Vid. principalment JAEGGLI (1981), CHOMSKY (1981), RIZZI (1982), CHOMSKY (1982), AOUN (1981) i BURZIO (1981), entre altres.

proprietats diferenciadores en la major part de les anàlisis lingüístiques. Anomenarem aquests Vs, seguint algunes propostes recents, verbs *inacusatius*.

El comportament diferenciat dels verbs inacusatius respecte als altres verbs intransitius fou clarament assenyalat per Fabra, que, en presentar els quatre tipus de frase del català, introdueix com a tipus IV la frase *ha arribat un parent meu*:

«En una proposició del tipus IV (*Ha arribat un parent meu, Ha sortit un tren*), hi ha la designació d'un ésser o una cosa (*una parent meu, un tren*) i l'expressió d'allò que en un temps donat fa aquest ésser o aquesta cosa (*ha arribat, ha sortit*) exactament com en una proposició del tipus I (*El nen plora*, V. § 43), i, com en aquesta, el verb concorda amb el nom que designa aquell ésser o cosa (*Han arribat uns parents meus, Han sortit dos trens*); però aquesta designació, a diferència del subjecte d'una proposició del tipus I, no apareix com una part de la proposició que, contraposada al predicat, serveix de base a la comunicació del nostre pensament, sinó darrera del verb com una mena de complement d'aquest, i, de fet, en certes ocasions es comporta gramaticalment com a tal» (V. §§ 73 i 113) (Fabra, 1956, § 46, p. 40).

El fet d'aparèixer *darrere del verb com una mena de complement d'aquest* equival a dir que el subjecte d'aquest Vs és O-marcad directament pel V i que, per tant, n'és un argument intern. L'argument fonamental, la demostració que *es comporta gramaticalment com a complement*, l'obté Fabra de la pronominalització amb *en* d'una part d'aquest sintagma:

«La substitució d'un nom o un grup nominal (precedit o no de la preposició *de*) pel pronom feble *en* adjuntat al verb, no solament pot esdevenir-se en un complement acusatiu, sinó en el subjecte gramatical de les proposicions del tipus IV (V. § 46). Ex.: *Abir va arribar un vaixell; avui n'arribaran quatre. Dormen sis nens a cada cambra; en aquesta en dormen set*» (*Ibid.*, § 72, p. 66).

Malgrat tot, aquest sintagma nominal no es pot identificar amb un objecte, com demostra la impossibilitat de pronominalitzar-lo amb un clíctic acusatiu definit:

«... responnent a una pregunta com *¿Ha arribat el vaixell que esperàveu?* no pot dir-se *No l'ha arribat*» (*Ibid.*, § 72, p. 66).

Més avall mostrarem que l'argumentació de Fabra era d'una modernitat, però sobretot d'una solidesa, fora de tot dubte. Però ara continuem amb l'anàlisi d'aquestes frases dins la tradició gramatical catalana recent i el ressò dels mots de Fabra. Ferrater comentà amb admiració els mots de Fabra, sobretot pel fet de posar en relació les frases del tipus IV i les frases amb el verbal *haver-hi*:

«El tipus quart [dels tipus bàsics de la frase catalana], en canvi, és certament sorprenent. L'exemple que ell en dóna d'entrada és: *Ha arribat un parent meu*. La sorpresa és que no es veu, a primera vista, que aquesta frase sigui fonamentalment diferent de *El nen plora*, que és l'exemple que Fabra dóna del tipus primer. Per què segrega Fabra l'un tipus de l'altre s'explica més endavant, al capítol sobre els complements del verb. La diferència essencial és el pas del subjecte amb article definit al subjecte amb qualsevol altre determinatiu (o sense determinatiu), i la consegüent possibilitat de representar el subjecte pel pronom partitiu *en*. El resultat és una mena de sincretisme del subjecte indefinit amb l'objecte directe, i és a partir d'aquí que Fabra explica com és que la llengua produeix *Hi han cotxes* en comptes de la forma «correcta» *Hi ha cotxes*, o sigui que converteix en subjecte el teòric objecte» (Ferrater 1981: 6).

A propòsit dels pronoms febles s'ha ocupat de la qüestió J. Solà (1973, vol. 2), que manifesta donar «una mera orientació provisional» i que no pretén «d'adherir-se a una de les dues posicions» (entre les dels que defensen que N és N₁ o N₂). De fet, però, en posar en relleu determinades propietats d'aquestes construccions i relacionar-les amb les que porten el predicat *haver-hi*, així com en el fet d'aïllar una funció «N» —diferent de N₁ o subjecte i N₂ o complement— pren també partit a favor de l'especificitat d'aquestes construccions, tant les del tipus IV com les d'*haver-hi*.

Deixant de banda les frases amb *haver-hi* —d'ara endavant també anomenades amb el terme tradicional d'*existencials*— ens centrarem a continuació en els arguments que s'han fet servir per aïllar una classe de verbs inacusatius dins la TRL i quin pot ésser el seu tractament.

Dins la història de la teoria lingüística recent, el primer a tractar el problema i que de fet n'establí les bases fou D. Perlmutter, dins el marc de la gramàtica relacional. Perlmutter (1978) suposà que determinades frases amb V intransitiu tenen un argument-2 inicial, però no un argument-1 inicial, cosa que vol dir que tenen un argument del V, però no un subjecte en estructura-P, independentment de la forma com aquestes relacions es manifestin a l'EO. Anomenà els Vs d'aquestes frases V *inacusatiu*.

Dins la TRL donà forma a aquesta hipòtesi Burzio (1981), que divideix els Vs intransitius en dues classes: els Vs intransitius pròpiament dits i els Vs *inacusatius*, que ell anomena *ergatius*, que tenen un argument subcategoritzat pel V en EP que passarà a ser subjecte en EO. Això és així perquè aquests Vs no θ marquen (indirectament) la posició del subjecte i en conseqüència no poden atorgar Cas al SN que regeixen —correlació coneguda d'aleshores endavant com a *generalització de Burzio* i que formulem a (15):

- (15) Només assignen Cas a [SN,SV] els Vs que θ marquen la posició [SN, O].

Com que tot SN ha de tenir Cas en EO, el SN regit per un V *inacusatiu* ha de traslladar-se a la posició de [SN, O] per rebre allà Cas Nominatiu de FLEX. Atès el feix de propietats de les LSBs, aquesta situació pot abocar a dues possibilitats: que el SN es traslladi realment a la posició de subjecte o que resti a la posició postverbal i rebi el cas per coindexació amb la posició de subjecte. En aquesta posició s'hi inserirà un pronominal buit pleonàstic, *pro*, el qual, com que no té paper θ , pot formar una cadena θ amb el SN postverbal i transmetre-li el Cas. En català, espanyol o italià existeixen les possibilitats de (16)-(18):

12. Anomenem el grup format pel V *haber* i el clític *hi* «verbal» com a terme intuïtivament comprensible pre-teòric, per tal de no entrar ara en la qüestió de l'estructura d'aquestes frases, que serà discutida més avall.

13. Aquesta afirmació equival de fet a dir que a les LSBs l'element CONC de FLEX —rector de la posició del subjecte— té trets pronominals, cosa que permet que la posició de subjecte quedi buida perquè adquireix de manera automàtica els trets del seu rector.

- (16) a. Han arribat uns parents del poble
 b. Els parents del poble han arribat
- (17) a. Llegaron todos
 b. Tus primos llegaron ayer
- (18) a. Sono arrivati tre ragazzi
 b. Tre ragazzi sono arrivati

En les llengües noLCB és necessària la inserció d'un pronominal comodí lèxic si el SN roman en posició postverbal:

- (19) a. Three men arrived
 b. There arrived three men
- (20) a. Mein Freund kommt jetzt
 b. Es kommt jetzt mein Freund
- (21) a. Les garçons sont arrivés
 b. Il est arrivé trois garçons

Aquests pronominals comodins (*There, es, il*) apareixen també en la posició de subjecte de les frases existencials.

Els verbs inacusatius presenten unes propietats sintàctiques i semàntiques diferents de les dels altres verbs intransitius. En italià porten l'auxiliar *essere*, mentre que els altres verbs intransitius porten *avere*. En català presenten també diferències clares.

Els subjectes indefinits o partitius dels verbs inacusatius poden pronominalitzar amb *en/ne*, de la mateixa manera que els objectes dels verbs transitius i a diferència dels subjectes dels altres Vs intransitius i dels subjectes dels Vs transitius, cosa que apunta en la direcció que són argument intern del V. Compareu (22) amb (23) i (24):

- (22) a. N'arribaran demà
 b. De totes les fonts del meu poble, ara només en ragen dues
 c. Ja n'han florit, de rosers
- (23) a. *Aquí en caminen cap a l'ermita^{14, 15}

14. Valor de l'asterisc: no gramatical.

15. Qüestió problemàtica: sempre podríem arribar a trobar un context en el qual una frase amb un V intransitiu no inacusatiu i *en* pronominalitzant el subjecte postverbal fos bona:

? A la clínica estan molt contents perquè dels ferits ja en caminen quatre.

- b. *Dels testimonis, en van mentir dos
 c. *De bojos, sempre en criden
- (24) a. Els nens en mengen molts, de sandvitxos
 b. Ja n'ha espatllat uns quants, de rellotges.
 c. Ja no en tinc, de cafè

Els Vs amb un subjecte intern poden aparèixer amb aquest en l'estructura anomenada de Participi Absolut, cosa que no admeten els altres Vs intransitius ni els transitius, mentre que aquests darrers admeten una construcció absoluta amb el seu complement. Vegem les tres possibilitats:

- (25) a. Arribats els nuvis, començà a tocar l'orquestra
 b. Florits els rosers, el jardí resplendia de colors
 c. Nascuda la nena, el nen va començar d'estar gelós
- (26) a. *Xisclada la dona, tothom s'esverà
 b. *Telefonats els pares, tothom restà tranquil
 c. *Caminada la nena, els pares ploraven de joia
- (27) a. Destruïda la ciutat, els supervivents fugiren
 b. Escampada la nova, arreu assenyalaven la Maria amb el dit

D'una manera similar, els Participis Passats poden aparèixer com a Adjectius Predicativus dins un SN, propietat compartida també només amb els dels Vs transitius:

- (28) a. L'home mort duia unes sabates de xarol
 b. La desgràcia esdevinguda ens va unir molt a tots
- (29) a. *Els nens caminats estaven cansats
 b. *Els oradors parlats eren molt bons
- (30) a. La noia estimada el va abandonar
 b. La feina feta no té destorb

Ambdues propietats han estat relacionades tradicionalment amb un determinat valor «passiu». ¹⁶ En termes de la TRL equival a dir que només

16. De fet, un cop argumentat que es tracta d'un A intern, aquest valor «passiu» es mostra pel fet que no admeten la morfologia passiva:

*El vaixell ha estat arribat.

*La desgràcia fou esdevinguda l'any passat.

poden aparèixer-hi els PPs que assignen un paper θ intern.¹⁷

Com a prova addicional, referent bàsicament a les propietats lèxico-semàntiques d'aquests Vs, ha estat adduït el fet que no tenen derivats agentius. La primera columna de (31) correspondria a Vs intransitius i transitius i la segona a Vs ergatius. Des del punt de vista de la teoria θ , cal interpretar aquests fets en el sentit que aquests Vs no assignen normalment un paper θ d'AGENT, fet esperable de la generalització que el paper θ d'AGENT és normalment el que el V assigna exteriorment a la seva projecció màxima.

(31) a. caminador	b. *arribador
xisclador	*moridor
devorador	*sortidor
agafador	*entrador
menjador	*començador
empipador	*rajador
buscador	*resplendidor
animador	*floridor ¹⁸

Sembla clara, doncs, l'existència de dues classes diferenciades de Vs intransitius, cosa que no vol dir que sigui totalment clara la pertinença d'un determinat V a un o altre grup.¹⁹

17. Cal dir que hi intervenen també factors de lexicalització o d'una altra mena:

?? el pastís menjat.

la llegenda del cor menjat.

No tenim una explicació satisfactòria per a aquestes excepcions.

18. Alguns aparents contraexemples com *marejador*, *esferèidor*, *cruixidor*, etc., corresponen al fet que el V té una variant transitiva amb un subjecte CAUSA: *el vaixell marejà l'Anna, els trons esferèien l'àvia, la feinassa em cruixí*.

19. Sobre la base de la classificació feta per a l'anglès per Perlmutter (1978) i aplicant-los les proves suara esmentades, creiem que podem considerar pertanyents al grup dels Vs ergatius en català un bon nombre de V d'esdeveniments «naturals» com *brollar*, *rajar*, *caure*, *degotar*, *regalimar*, *rodolar*, *créixer*, *florir*, *brotar*, *bullir*, etc.; Vs d'esdeveniments naturals o no que suposen l'emissió d'estímul que afecten els sentits: *lluïr*, *brillar*, *resplendir*, *cruixir*, *espurnejar*, *trontollar*, etc.; Vs. d'existència com *existir*, *ocórrer*, *succeir*, *esdevenir-se*, *durar*, *continuar*, *sobreviure*, *romandre*; Vs d'esdeveniments com *aparèixer*, *sorgir*, *resultar*; Vs que marquen l'inici o el final de l'existència o l'esdeveniment com *començar*, *acabar*, *néixer*, *morir*; Vs de moviment com *arribar*, *entrar*, *sortir*, *marxar*, i els

Hem demostrat, doncs, que el subjecte dels Vs inacusatius és de fet un argument intern de V'. Queden, però, una sèrie de problemes tècnics que una teoria integrada com la TRL no pot deixar sense resoldre. En primer lloc, considerem el contrast entre les versions (a) i (b) de les frases de (32)-(34), que no es dona entre les frases de (35):

- (32) a. (A ca la Maria) succeeixen coses estranyes
 b. *(A ca la Maria) coses estranyes succeeixen
- (33) a. Ja arriben trens de Tarragona
 b. *Trens ja arriben de Tarragona
- (34) a. A la bodega del vaixell s'agiten criatures (inquiètes)
 b. ?? Criatures *(inquiètes) s'agiten a la bodega del vaixell
- (35) a. Al vessant de la muntanya brollen fonts cristallines
 b. Les fonts cristallines brollen al vessant de la muntanya

Si, tal com hem suposat, el SN TEMA argument intern d'un V inacusatiu tant pot romandre en posició postverbal com traslladar-se a la posició de subjecte pre-verbal, per què en alguns casos aquesta anteposició donarà un resultat agramatical? E. Torrego arriba a la generalització (36):

- (36) «*Sólo los sujetos generados en la F(rase) V(erb)al y adyacentes a V pueden ser F(rases) N(ominales) sin determinante*» (fulls fets a mans: Torrego 1983).

Segons Torrego, els SNs sense Det no tenen ni un element buit en aquesta posició en EP. Són «deficiències sintàctiques» i funcionen, segons l'autora, com una mena de predicats. La raó n'és que l'índex referencial no va pas al nucli del SN, sinó al Det i, per tant, els SNs sense Det no tenen índex i són no-referencials. No poden entrar en relacions de dependència que indiquen referencialitat. Segons Torrego, els Dets i Quantificadors (Qs) manifesten Cas, els Ns no. El Cas és un tret del SN que es comprova a l'EO. Els SNs amb Det es poden traslladar perquè rebran Cas mitjançant els seus índexs referencials. Els SNs sense Det

---

Vs incoatiu —bàsicament pronominals— que es relacionen amb un V causatiu transitiu: *marejar-se, espantar-se, congelar-se, evaporar-se, escampar-se, agitar-se, estremir-se, fondre's, florir-se, esgotar-se, enrogir(-se)*, etc .

requereixen estricta adjacència, com en anglès. També són malformades, però, frases com (37), on el V no és inacusatiu:

- (37) a. *Amics li van enviar flors
 b. *Oradors han parlat de la crisi
 c. *Delegats van protestar

Per tal d'explicar tots els casos, Torrego suposa que a les LSBs FLEX és dins SV o es trallada a SV a la sintaxi, no a la FF. Per a un subjecte pre-verbal sense Det no es dona mai la configuració adequada —estricta adjacència en la recció per part de V + FLEX. En canvi, si hi ha Det, com que aquest requisit no és exigit, la configuració és bona.

Això és solament, però, una part del problema. Si prenem en consideració (38)-(40), ens adonem que té d'altres implicacions:

- (38) a. ? Oradors maquiavèlics van decantar el jurat
 b. ??/*Oradors hàbils van decantar el jurat
 (39) a. Soldats armats envaeixen la zona sud del país
 b. ??/*Soldats cansats envaeixen la zona sud del país
 (40) a. Camions francesos bloquegen el pas de la mercaderia
 b. ??/*Camions grans bloquegen el pas de la mercaderia²⁰

Segons mostren (38)-(40), alguns SNs pre-verbals sense Det donen un resultat acceptable amb un A. Segons Torrego, FLEX només pot assignar Cas sense estricta adjacència si dins el SN hi ha algun element que pugui manifestar Cas; alguns As manifesten Cas i d'altres no.

D'altra banda, els SNs objecte sense Det tampoc no donen un resultat acceptable en tots els casos:

- (41) a. Cremen boscos
 b. *Cremen bosc
 c. Cremen carbó

Cal que sigui plural o un N «de massa» o no-comptable. En un altre lloc hem suposat,²¹ seguint una idea de Kayne (1981), que els SNs

20. Les frases (39) i (40) són adaptacions al català de les presentades per Torrego (1983).

21. Cf. BARTRA (1985).

sense Det només poden aparèixer en català si han sofert genitivització, situació que *grosso modo* pot associar-se amb la posició d'argument intern amb un nominal comptable sense Det o amb Q o no-comptable.²² Suposem de moment que la genitivització requereix, a més d'altres factors que veurem més avall, \$-marcatge directe per part del rector: per això en queda exclosa la posició de subjecte extern. Més avall tornarem extensament a aquesta qüestió. Per què alguns As permeten la presència d'un nominal sense Det en posició de subjecte? Suposem que el subjecte (extern) ha de ser un Nominatiu i no un Genitiu i que en termes formals això vol dir un SN amb un Esp. A partir d'aquí podem suposar que els As restrictius es correlacionen amb un Esp —ni que sigui buit fonèticament— però no els valoratius o no-restrictius.²³ L'Esp buit permetria l'assignació de paper θ per part de SV i de Cas per part de FLEX^o. Els nominals amb un A no restrictiu no tindrien Esp ni índex referencial; requereixen estricta adjacència.²⁴

Abans de donar per establertes les hipòtesis que per retre compte d'aquests fets podem fer, cal considerar una altra qüestió, que s'hi troba íntimament relacionada. Tal com hem vist, els subjectes indefinits post-verbals dels verbs inacusatius poden pronominalitzar amb el partitiu *en*, de la mateixa manera que els objectes indefinits. Cal suposar que, com els altres pronoms febles, *en* ha de tenir Cas.²⁵ Si suposem que l'as-

22. En castellà, p. ex., la situació seria lleugerament diferent, probablement a causa de les propietats diferencials dels Qs i de l'absència d'un pronom feble partitiu o genitiu del tipus de *en* en català. La idea fonamental seria que en castellà els Qs es comportarien com /o crearien SNs de la mateixa manera que els altres Dets tòpics, mentre que en català no. Així, *cuatro* no es diferenciaria d'*aquel* i no hi hauria mai genitivització. L'únic fenomen diferencial entre l'article definit i un Q o un Demonstratiu seria que el Q i el demostratiu, però no l'article definit, poden absorbir la recció —paper θ i Cas— si el nucli és buit. Aleshores el nucli serà PRO (*vid.* BRUGART i GRÀCIA [1984]).

23. *Vid.*: (i) *Soldats, que darrerament procedeixen de camps d'entrenament del país veí, envaeixen...

(ii) Soldats que exhibeixen insígnies diverses envaeixen...

on podem comprovar els mateixos fets amb oracions relatives.

24. La idea fonamental és que un nominal no referencial només pot ser «autòritat» si funciona predicativament formant part de o essent el predicat.

25. No podem entrar en la discussió sobre el *status* i les propietats dels pronoms febles. Per a un resum dels diversos tractaments fins al 1985 *vid.* BARTRA (1985) i els tractaments que s'hi citen. Suposem, d'antuvi, seguint Rizzi (1982)

signació de Cas és una relació «un a un», la situació no és aparentment problemàtica a (42a), però ho és més clarament a (42b) o (42c):

- (42) a. En_i tenen [e_i]
 b. En_i tenen [alguns [e_i]]
 c. En_i tenen [la clau [e_i]]

A (42a) podríem suposar que *en* té el Cas Acusatiu del V. A (42b) cal suposar que *alguns* no té Cas. Però la construcció realment problemàtica és (42c), on és evident que *la clau* ha de portar Cas Acusatiu. D'on obté aleshores *en* el seu Cas? És obvi que *en* no pot tenir cas Acusatiu.²⁶ Si tenim en compte els plantejaments de la gramàtica tradicional, podem suposar que té Cas Partitiu o Genitiu. Cal veure de quina manera funciona el mecanisme tècnic per a l'assignació de Cas Genitiu i, en definitiva, quin és el cas que rep un nominal indefinit argument intern. Segons el plantejament estàndard dins la TRL seria Nominatiu en el Cas dels Vs inacusatius i Acusatiu en el cas dels Vs transitius. És, però, relativament contraintuïtiu, si tenim en compte que en ambdues estructures el nominal pot ser un clíctic Genitiu.

Deixem de moment oberta la qüestió per passar a ocupar-nos de les frases existencials i d'altres problemes. En acabat, donarem una explicació unitària per a tots els casos.

---

i en certa manera Borer (1983), que el clíctic és un afix en una posició A' que lliga una categoria buida en una posició A: *pro*. Nogensmenys, el cas de *en* no es pot identificar amb el no-marcad, com veurem de seguida en el text.

26. Més pròpiament caldria dir no és Acusatiu, ja que els pronoms febles són els únics elements en català que manifesten Cas morfològic.

3. LES FRASES EXISTENCIALS ²⁷

Les frases existencials tenen en català la forma de les de (43):²⁸

- (43) a. En aquella vall hi havia molts mosquits
 b. Hi havia una vegada una princesa
 c. Als barris més pobres hi havia pidolaires, rodamons i infants famèlics
 d. A la sala hi havia tot de senyors mudats

Com és ben sabut, la normativa exigeix que el V sigui sempre en tercera persona del singular, per bé que Fabra (1956), en uns polèmics fragments, assimila aquestes frases a les del tipus IV (*ha arribat un parent meu*):

«En una proposició el verb de la qual és *haver-hi* (Ex.: *Hi ha una esquerda a la paret*), el membre originàriament complement acusatiu (*una esquerda*) es comporta, quant a la possibilitat d'ésser representat per tal o tal pronom feble, exactament com el subjecte gramatical d'una proposició del tipus IV: com aquest, és representable per *en* quan és un nom indeterminat (*¿Hi ha aigua al dipòsit? —Ja no n'hi ha./Cp. Ahir va sortir vapor; avui no en surt/*), però no per *el, la, els* o *les* quan és un nom determinat (responent a una pregunta com *Hi havia el teu oncle?*, no pot dir-se *No l'hi havia*, com responent a una pregunta com *¿Ha arribat el vaixell que esperàveu?*, no pot dir-se *No l'ha arribat*). El dit membre no és ja, doncs, sentit com el complement acusatiu de *haver-hi* (altrament seria representable per *el, la, etc.*), sinó més aviat com el seu subjecte (com *un parent meu* l'és del verb arribar en la proposició *Ha arribat un parent meu*. V. § 46), i s'explica que la llengua hagi acabat per fer-hi concordar el verb,

27. En el tractament d'aquestes frases no farem una revisió exhaustiva de la bibliografia sobre el tema, sinó que farem només les referències necessàries per al desenvolupament de l'argumentació (*vid.* per a l'anglès, SAFIR [1982], STOWELL [1978] [1981], DAVIS [1984]; i per al francès, POLLOCK [1981] [1982]; per a l'italià, BURZIO [1981]; i per a l'espanyol, TORREGO [1984], entre altres). De les obres ja clàssiques sobre el tema dins la GGR cal destacar MILSARK (1974).

28. Existeix de fet un altre tipus de f. existencial amb el V *ésser*:

(i) Una vegada era un rei...

Aquestes frases, però, rebrien en línies generals la mateixa explicació que les d'*haver-hi*.

d'on han pres naixença construccions com *Hi han dos homes, Hi havien moltes dificultats, Si hi haguessin més cotxes*. Aquestes construccions, llargament usades en la llengua parlada, han estat fins avui considerades incorrectes, però potser algun dia s'hauran d'admetre en la llengua escrita, en concurrència, naturalment, amb les construccions tradicionals *Hi ha dos homes, Hi havia moltes dificultats, Si hi hagués més cotxes* úniques fins avui considerades correctes)* (Fabra 1956, § 72, p. 66).

L'asterisc en el text remet a la nota normativa de l'IEC:

*[A propòsit d'aquest paràgraf, l'Institut d'Estudis Catalans, després d'estudiar curosament l'original i deixar-ne el text essencialment intacte, creu oportú de recordar que aquest llibre no havia sofert la darrera revisió del seu autor i que se li ha de reconèixer un valor més informatiu que normatiu.] (*Ibid.*)

Amb tot, l'anàlisi de Fabra posa en evidència les propietats gramaticals essencials d'aquestes construccions. A (43) hem presentat versions estàndards o, millor dir, «normatives» d'aquestes frases, però és obvi que, com diu Fabra al paràgraf reproduït, les versions amb concordança són «llargament usades en la llengua parlada» en molts dialectes. De fet, però, com veurem, la diferència sintàctica entre unes i altres és mínima. Mirem quina pot ser la seva anàlisi dins TRL.

Per esbrinar el *status* del nominal d'aquestes frases cal veure quin és el seu comportament respecte a la teoria θ i la teoria del Cas, principalment, així com, naturalment, la seva relació amb els altres constituents, lèxicament plens o no, de la frase. D'antuvi podem suposar que el nucli del predicar θ -marca directament la posició d'argument intern, tal com ja fa suposar la posició —quasi totalment obligatòria— del nominal en aquestes frases, però, sobretot, la pronominalització canònica genitiva amb *en*:

- (44) a. En aquella vall n'hi havia molts, de mosquits.
b. En aquella vall n'hi havia, de mosquits verinosos

No podem suposar que el V assigni Cas Acusatiu al nominal, com mostrem

- (45) a. *No l'hi havia, el teu oncle (*apud* Fabra 1956)
 b. *No els hi ha, els diners al calaix.

Això ens portaria a suposar que, efectivament, ens trobem davant d'un V o predicat inacusatiu i que en una frase com (43a) el nominal *molts mosquits* rep Cas per coindexació amb una categoria buida (cb) *pro* en posició de subjecte que li transmet el que rep de CONC de FLEX^o. Ara bé, aquestes frases presenten algun problema addicional sobre les de V inacusatiu vistes fins ara.

En primer lloc, per què no pot «exterioritzar-se» l'argument intern? No pot aparèixer mai en posició pre-verbal si no és amb entonació de Focus, és a dir, en posició extraoracional i no en posició de subjecte

- (46) a. *Mosquits hi havia en aquella vall
 b. *El teu oncle hi havia en aquell bar
 c. MOSQUITTS, hi havia en aquella vall (no papallones)

La impossibilitat d'una frase com (46b) mostra que el problema no rau pas en la manca de Det o en el caràcter indefinit del nominal. L'única explicació per a aquest fet es trobaria en la suposició que la posició de subjecte es troba d'alguna manera «bloquejada» en EO. Seguint una hipòtesi de Torrego (1983), segons la qual un SP o pronominal Locatiu pot «ergativitzar» qualsevol verb intransitiu tot «ocupant» la posició de subjecte, podem suposar que el clíctic *hi* fa també en aquestes frases una funció similar. Aquesta proposta fa en principi les prediccions descriptives adequades. En francès la presència de *y* sembla bloquejar també la possibilitat d'exterioritzar un argument intern, com mostra el contrast entre les frases de (47) i (48):

- (47) a. Il est arrivé trois filles
 b. Trois filles sont arrivées
 (han arribat tres noies)
- (8) a. Il y a des oiseaux exotiques dans cette cage
 b. *Des oiseaux exotiques y a/ont dans cette cage
 (hi ha ocells exòtics en aquesta gàbia)

Nogensmenys, l'explicació no és totalment satisfactòria. Bàsicament, veiem que la presència del clíctic *y*, si bé impedeix la presència del

nominal argument intern en posició [SN, O], en canvi no impedeix la presència, òbvia en francès, d'un pronominal pleonàstic *il*, el qual se suposa que forma una cadena amb el subjecte postverbal. Les frases existencials del francès, com (48), presenten encara un altre problema, del qual no estan exemptes les corresponents catalanes: si el pronominal pleonàstic *il* forma una cadena amb el SN postverbal, aquesta cadena ha de tenir un paper θ (el del SN) i un Cas (el del pronominal subjecte si suposem que el V és inacusatiu). Aquest pronominal sembla estar coindexat amb FLEX^o, ja que hi concorda. Però aleshores cal suposar que la transmissió de Cas no implica coincidència en els altres trets morfològics del SN.²⁹ Aleshores o bé un dels dos nominals no té Cas —amb la consegüent violació de la Teoria del cas— o bé recórrer a algun mecanisme d'explicació, tal volta un xic sofisticat.³⁰

Tornant a les frases existencials catalanes, sembla clar que el predicat no pot assignar Cas Acusatiu al SN que regeix.³¹ Però tampoc no sembla que el SN postverbal pugui rebre Cas per coindexació amb una *cb* (pro) expletiva en posició de subjecte, sobretot en els casos de manca de concordança.

La hipòtesi mínima seria aleshores suposar, seguint Chomsky (1984), que el V assigna cas al SN, però que aquest Cas no és Acusatiu, sinó, per exemple, Genitiu. El Genitiu només es podria assignar, atesa la configuració de recció, sota adjacència i seria un Cas Inherent temàticament dependent. Això explicaria també que aquest SN no es pugui traslladar a la posició |SN, O|, ja que en aquesta posició no se li pot assignar Cas Genitiu. En segon lloc, explicaria també un efecte força general

29. Alguns autors han proposat per resoldre aquests i d'altres problemes que el Cas s'assigna en aquestes construccions directament per part del V al SN postverbal (*vid.* POLLOCK [1981] [1982]).

30. *Vid. infra.*

31. Torrego (1984 b) argumenta que en les frases equivalents espanyoles el SN postverbal rep Cas Acusatiu directament del verb *haber*. Entre altres aporta la de la pronominalització amb un clític acusatiu:

¿Hay estaciones de metro en esta zona de la ciudad?

No *las* hay en esta zona, pero *las* hay muy cerca.

(Subratllat nostre.) Hi ha una altra hipòtesi crucial en la proposta de Torrego: la suposició, seguint Burzio (1981), Stowell (1981), Chomsky (1981a), Safir (1981) i d'altres, que el V *haber* en espanyol, com *to be* en anglès, està subcategoritzat respecte a una oració reduïda. Més endavant ens ocuparem d'aquesta possibilitat.

en aquesta mena de frase, l'Efecte de Definició, que recull la generalització que el SN d'aquestes frases no és en general mai definit. Un SN definit no podria tenir mai valor genitiu o partitiu; cal que sigui indefinit.³²

Recentment, Belletti (1985) ha proposat una hipòtesi per retre compte de les frases existencials i de les de verbs inacusatius i alhora explicar l'Efecte de Definició. Ens n'ocuparem al proper paràgraf.

4. TRACTAMENT UNIFICAT DE FRASES ERGATIVES I EXISTENCIALS

4.1. Punt de partença

A continuació pretenem de presentar una anàlisi, al més unificada possible, de les frases amb V inacusatiu i de les frases existencials.

En primer lloc resumirem les propietats que presenten aquestes frases i les línies principals dels tractaments que podem anomenar estàndard dins TRL.

(49) Comportament dels Vs inacusatius

- (i) Auxiliar *essere* en italià
- (ii) Pronominalització amb *en* del SN indefinit
- (iii) Possibilitat de construcció absoluta ([PP SN])
- (iv) Possibilitat de PP amb ús A dins SN
- (v) Efecte de Definició (tendència)³³

32. Curiosament, l'Efecte de Definició és molt menor en català que en d'altres llengües, com mostren les frases (i)-(iv):

- (i) A la festa no hi havia el teu oncle.
- (ii) Qui hi ha?
- (iii) Hi ha la teva mare.
- (iv) Que hi ha en Pau?

Si bé aquesta darrera és una frase només acceptable a un nivell clarament subestàndard i que la normativa consideraria incorrecta, les altres tres són generalment acceptades i (i) és formada sobre el model dels exemples de Fabra. Les frases amb el SN definit semblen tenir una interpretació preferent que podríem anomenar de «llista exhaustiva» i hi predomina el valor locatiu sobre el merament existencial.

33. Cal interpretar-ho com a tendència (*vid. infra*).

- (vi) Impossibilitat d'assignar Acusatiu³⁴
- (vii) Impossibilitat de Passivització

Les frases existencials presenten similituds considerables amb les de V inacusatiu, bàsicament en els punts crucials (ii), (v) i (vi). Per això, un gran nombre d'anàlisis dins TRL ha tractat les frases existencials com a frases de V inacusatiu. A continuació donarem en esquema els punts bàsics d'aquests tractaments, separant —si s'escau— sota lletres diferents versions alternatives per ordre cronològic.

- (50) *Propietats de les frases amb V inacusatiu*
- (i) El V assigna paper θ TEMA a un argument intern
  - (ii) El V no assigna paper θ extern
  - (iii) El V
    - a) No assigna Cas al SN TEMA
    - b) Assigna Cas Partitiu al SN TEMA si és indefinit
  - (iv) El SN [— definit]:
    - a) S'associa amb la posició [SN, O] per rebre Nominatiu de FLEX
    - b) Roman necessàriament *in situ* perquè rep Partitiu del V.
    - c) Roman en posició postverbal perquè només aquí pot rebre Nom de CONC de FLEX, ja que FLEX s'adjunta a V a la sintaxi a les LSBs.
  - (v) El SN [+ definit]:
    - a) Es trasllada a [SN, O] per rebre Nom de FLEX i opcional sofreix inversió lliure.
    - b) Es trasllada a [SN, O] o bé s'extraposa a la dreta. En qualsevol cas rep Nom de CONC de FLEX.

La hipòtesi que hem anomenat estàndard —que queda recollida en els punts (a) de (50)— presenta, però, com ja hem dit, alguns problemes, primordialment referits a l'assignació de Cas. La hipòtesi de Torrego, esquematitzada a (50/iv/c), té problemes a l'hora d'explicar l'assignació de Cas Nominatiu a una posició pre-verbal. Efectivament, si FLEX s'adjunta a V a la sintaxi a les LSBs i assigna Cas per adjacència al SN postverbal sense Esp, en el cas del subjecte pre-verbal cal suposar que

34. Vid. § 4.4.

hi ha una coindexació entre el Det i FLEX dins SV, opció com a mínim poc natural.

La hipòtesi estàndard —impossibilitat per part del V d'assignar qualsevol mena de Cas—, per contra, si bé podria explicar la impossibilitat de trasllat d'un SN sense Det a la posició pre-verbal (la impossibilitat de coindexació portaria a una violació del Criteri θ) té en canvi problemes per explicar la identitat de comportament entre un SN objecte indefinit d'un V transitiu i els que ara tractem.

La hipòtesi de Belletti (1985) va precisament encaminada a mostrar aquest paral·lisme i el que hi ha entre frases existencials i inacusatives. En unes i altres el V assignaria inherentment Cas Partitiu a un SN que θ marca directament un argument intern. El Cas Partitiu és un cas Inherent associat al paper θ i que només es pot assignar a un SN intern. Només els SNs indefinits són compatibles amb aquest Cas. El problema que se li planteja a Belletti és el de retre compte de l'assignació de Cas al SN en els casos dels Vs inacusatius que porten un SN definit:

(51) Ha arribat la Maria

La seva explicació resulta un xic problemàtica. Suposa que en una frase com (51) el SN no es troba en realitat en la posició d'argument intern, sinó en posició extraposada a la dreta i aleshores pot rebre Cas Nominatiu de FLEX. L'estructura de (51) serà (52), on el SN es troba adjuntat a SV:

(52) [₀SN [_{SV}[_{SV}[_V ha arribat] [_{SN} e_i]]] [_{SN_i} la Maria]]]]

Aquesta estructura es troba, segons l'autora, reforçada per l'entonació, ja que cal una pausa entre el V i el SN. En català no sembla pas necessari cap tipus de canvi entonacional, sobretot en el cas de frases sense complements adverbials. I, encara, continuant amb la proposta de Belletti, l'autora suposa que els Vs transisitus tenen l'opció d'assignar Cas Partitiu al SN argument intern si aquest és indefinit. Belletti deixa sense una solució al nostre entendre gaire satisfactòria el problema esmentat més amunt referent a la satisfacció del Criteri θ . La cb expletiva necessària en una LSB per satisfer el Principi de Projectió Ampliat haurà de tenir Cas Nominatiu i formar una cadena amb un SN amb Cas

Partitiu. Aquesta situació no comporta cap problema als ulls de Belletti: una cadena amb dos Casos serà possible sempre que l'un sigui un Cas Inherent i l'altre sigui un Cas Estructural. De fet, Belletti contempla fins i tot la possibilitat que un cas inherent es combini amb un Cas Estructural, tot adduint exemples del finès. Malgrat tot, seria desitjable de trobar una solució que no obligués a forçar la teoria d'aquesta manera.

També Guéron (1986) ha assenyalat que la hipòtesi de Belletti no és exempta de problemes. Segons Guéron, ha estat demostrat que determinats Vs inacusatius poden assignar Cas Acusatiu.³⁵ Aquesta objecció desapareix, naturalment, si suposem que els Vs inacusatius no poden assignar mai Cas Acusatiu. Guéron afirma també que el Partitiu es troba en distribució complementària amb el Nominatiu, ja que en finès —llengua adduïda per Belletti com a exemplificadora de l'existència de subjectes partitius—, el subjecte només podrà ser Partitiu si no concorda amb el V i, per tant, no ha rebut Cas Nominatiu.

Si bé els arguments que dóna Guéron no són absolutament convincents pel que fa a l'afirmació que els Vs inacusatius podrien assignar dos Casos, Acusatiu i Partitiu, sí que en canvi aquesta argumentació és clara aplicada als Vs transitius, els quals és obvi que podrien assignar dos Casos; com que el mecanisme de Belletti suposa que el cas Partitiu és el que va associat al paper θ , o bé assimilem Cas Inherent a paper θ o bé els Vs tindran un comportament relativament complex pel que fa a l'assignació de Cas. Si portaven un SN definit assignarien només Acusatiu estructuralment. Si portaven un SN indefinit assignarien només Partitiu inherentment i a l'hora d'assignar-se l'Acusatiu l'assignació seria vàcua.³⁶ Sembla problemàtic que si el SN d'una frase com (53a)

35. Davant d'una contradicció tan clara o, com a mínim, d'un canvi tan radical en la concepció del que és un verb inacusatiu, i la negació de la correlació de Burzio, caldria com a mínim redefinir el concepte d'*inacusativitat*. Tal volta les afirmacions que fa i recull Guéron van ben encaminades, en el sentit que poden descompondre *inacusativitat* en un conjunt de trets, de la mateixa manera que la TRL mateix ha fet amb la passiva.

36. Un problema similar és el que ja hem esmentat de les relacions de Cas en francès en frases com:

(i) il est arrivé (trois filles)

on cal fer una sèrie d'hipòtesis relativament *ad hoc* per poder suposar que tant *il* com *trois filles* tenen Cas si *arriver* no en pot assignar al seu argument. Pollock

forma una cadena amb la cb en posició de subjecte, aquesta no sigui la situació per al SN de (53b). I, d'altra banda, en el cas de (53c) caldrà suposar, a més, que la relació es dona, com hem dit, entre un Partitiu i una posició Nominativa. A (53d) la complicació augmenta, perquè tenim un element Nominatiu/Acusatiu i un Partitiu formant part de la mateixa projecció màxima.

- (53) a. Han arribat [_{SN} parents]
 b. Han arribat [_{SN} els parents]
 c. N_i'han arribat [_{SN} e_i]
 d. N_i'han arribat [_{SN} alguns [_ae_i]]

Per a l'explicació de les frases existencials l'anàlisi estàndard presenta més problemes que no la de Belletti. Si es tracta de frases amb un verb inacusatiu, on el SN s'ha de coindexar obligatòriament amb la posició de subjecte, com s'explica la manca de concordança entre el V i el SN que es dona en algunes varietats?

4.2. Reconsideració: el genitiu

El nucli de la problemàtica esmentada sembla ser la teoria del Cas, d'una banda, i un excessiu monolitisme en l'explicació de la inacusativitat, de l'altra. Creiem que hi ha raons suficients per aprofundir en una hipòtesi en la línia de Belletti (1985), ja que no sembla possible d'explicar el funcionament d'aquestes frases en termes de Nominatiu *vs.* Acusatiu o de presència *vs.*, absència de Cas. D'altra banda, cal tenir en compte les propietats del SN argument del V, les quals tenen una enorme

---

(1979) (1983) suposa, per resoldre-ho, que els V ergatius poden assignar Cas acusatiu al seu argument. Això ens porta una altra vegada a la necessitat de considerar l'ergativitat no com una propietat monolítica, sinó com un sistema de trets i amb propietats modularment parametritzades.

37. En principi, parlem de *cadena* encara que alguns autors considerin que no podem parlar en el mateix sentit de cadena en el cas dels subjectes postverbals associats amb la posició de subjecte que en el cas de SNs traslladats, com en una passiva o cas d'elevació de SN, per exemple. Així, un subjecte postverbal no viola el principi C de la Teoria del Lligam perquè és temàticament dependent de la cb en posició de subjecte.

importància, sobretot a l'hora d'explicar el paralelisme entre les frases de V inacusatiu i les frases de V transitiu amb un SN indefinit, cosa que mostra que la situació «genitiva» no prové exclusivament de la inacusativitat.

Per a la nostra explicació partirem de les hipòtesis que hem anomenat «estàndard» sobre la qüestió dins la TRL, així com, d'una manera més concreta, d'algunes idees de Pesetsky (1982), Chomsky (1984), Belletti (1985), Chomsky (1985), Guéron (1986) i Bartra (1985).

Pesetsky (1982) ha mostrat que els arguments interns de SV en una frase negativa poden aparèixer en rus en genitiu sempre que siguin θ -marcats directament pel V. Així, al costat de (54a), amb l'argument intern Acusatiu, existeixen construccions com (54b) amb l'argument en genitiu:

- (54) a. ja ne polučal pis'ma
jo NEG vaig rebre cartes (AC PL)
b. ja ne polučal pisem
jo NEG vaig rebre cartes (GEN PL)

A (54) trobem exemplificat el cas d'un objecte de V transitiu, però, com és esperable, també poden aparèixer en Genitiu l'objecte d'un V en veu passiva i l'argument d'un V inacusatiu, com mostren els exemples de (55) i (56) respectivament:

- (55) a. ni odin gorod ne byl vzjat vragom
ni una ciutatMsSgNo NEG fou presaMsSg enemic Instr.
b. ni odnogo goroda ne bylo vzjato vragom
ni una ciutatMsGenSg NEG fou presa NeuSg enemic Instr.
- (56) a. griby zdes'ne rastut
boletsNomPl aquí NEG creixen 3PI
b. gribov zdes'ne rastet
boletsGenPl aquí NEG creixen 3 PI

Pesetsky recorda que tradicionalment es diu que els Sintagmes Genitius negats són indefinits i formula aquest fet dient que el SGenNeg produeix sempre una estructura *quantificador-variable* obligatòriament, mentre que les frases corresponents sense SGenNeg només opcionalment. En les mateixes condicions que SGenNeg poden aparèixer en rus sintagmes

amb un numeral que, encara que corresponguin a subjectes nominatius en EO, no provoquen la concordança del V. D'aquests fets dedueix Pesetsky que la diferència entre un SN que provoca la concordança i un que no la provoca rau en la tria del nucli: els concordats són SNs i els no concordats són Sintagmes Quantificadors (SQs).

L'anàlisi de Pesetsky és molt interessant, perquè demostra la importància, no solament de l'estructura oracional, sinó de la mateixa estructura interna del SN, i va un xic més enllà en la caracterització del terme «indefinit».³⁹

38. Pesetsky (1982) assenyala que la diferència entre V inacusatiu i V intransitiu monàdic no ve lèxicament determinada, sinó que depèn del grau d'agentivitat que el parlant atorgui al V; de manera que un mateix V pot construir-se d'ambdues formes: com a ergatiu o com a intransitiu «agentiu». Tal volta aquesta propietat no és exclusiva del rus, sinó que en moltes llengües cal atorgar una doble subcategorització a determinats Vs (que són predicats) monàdics com a ergatiu si s'interpreten com a Vs d'esdeveniment amb un subjecte TEMA o PACIENT i com a intransitiu «nominatiu» si s'interpreten com a Vs d'acció amb un subjecte AGENT. Vid. el contrast entre les versions (a) i (b):

- (i) a. Ja ha arribat l'estiu.
b. En Joan ha arribat aquest matí.
- (ii) a. Li saltaven les llàgrimes.
b. Els nens saltaven d'alegria.

En alguns casos existeix, sense cap modificació morfològica de l'arrel verbal, una duplictat transitiu actiu/ergatiu mitjà (duplictat que en català normalment té lloc ergativitzant el V amb un pronom reflexiu, a diferència del que ocorre en anglès:

- (iii) a. La pel·lícula comença a les deu.
b. En Joan ha començat la nova feina.

No podem ara entrar en la discussió del tractament d'aquestes duplictats, que pot ser mitjançant una regla de lexicó que canviï els trets del V o mitjançant una doble subcategorització de determinats V. Creiem que encara hi ha una tercera possibilitat, que en certa mesura inclou factors de les dues presentades, que suposaria una estreta interconnexió entre els trets semàntics i els trets de subcategorització en una entrada lèxica. Efectivament, podríem considerar part de la GU el fet que un V agentiu té normalment un Ag Extern AGENT, que un V d'esdeveniment normalment no δ -marca la posició de subjectes, etc. Això suposaria que la tasca d'aprendre les propietats idiosincràtiques dels V és relativament simple, ja que un cop apreses les propietats semàntiques, els esquemes de subcategorització serien fins a una certa mesura previsible.

39. Així, creiem que és relativament *ad hoc* l'anàlisi de Safir (1982) (1985), segons la qual els SNs posposats de les construccions ergatives o impersonals violaran el principi C de la teoria del lligam si no és que són indefinits. Una anàlisi d'aquesta mena podria integrar-se dins d'hipòtesis més generals si suposem en la

Com podem veure, totes les anàlisis recents del conjunt de fenòmens de què ens ocupem mostren que cal posar l'èmfasi a la vegada en les relacions externes del SN amb el V que el regeix —i, evidentment, amb d'altres elements de la frase— i en l'estructura interna del SN. En aquesta línia presentarem l'anàlisi.

Si bé no podem entrar ara en un estudi aprofundit de l'estructura del Sintagma Nominal, cal nogensmenys fer algunes reflexions sobre la qüestió. Començarem, doncs, per aquest aspecte.

4.3. *Algunes reflexions sobre l'estructura del SN*

Els Ns són bàsicament unitats denotatives o referencials. Per això suposem, com ja és tradicional, que porten un índex referencial «identificable» a la FL i que, segons els requisits de les diverses subteories de la gramàtica serà també visible en d'altres nivells de representació.⁴⁰ Què passa aleshores amb $N^{\max}$, és a dir SN? Té SN —posem que per convenció— simplement el mateix índex que N^0 ? Quin és el paper de Determinants i Quantificadors dins el SN? Si bé tothom està d'acord a remarcar la importància dels Dets dins SN, les propietats i els papers que hom els atorga no són sempre coincidents, la qual cosa comporta, com és obvi, hipòtesis diferents sobre l'estructura de SN.⁴¹ Torrego, com hem dit, suposa que el Det i no el nucli és el portador de l'índex referencial de SN i que els SNs sense Det —que entren en construccions acceptables— són deficiències sintàctiques per aquesta raó. Per a Gué-

---

línia de Torrego (1983) que determinats SNs sense determinant no tenien índex referencial i, per tant, no poden entrar en relacions de referencialitat. Així s'exploraria, d'una banda, que no es produís una violació del principi C de la teoria del lligam, però, de l'altra, es faria problemàtic d'explicar com pot rebre Cas Nominatiu des de la posició pre-verbal un SN que no es pot coindexar.

40. A part les establertes per l'índex referencial, els Ns i les seves projeccions poden entrar també en d'altres relacions de coindexació rellevants a la sintaxi. Per exemple, se suposa que la relació de predicació «s'identifica» o es «legítima» en algun nivell de representació de la gramàtica —a la FL— gràcies a la coindexació establerta entre el Predicat i el seu subjecte.

41. *Vid.* STOWELL (1981), GUÉRON (1983), CINQUE (1979), BRUCART i GRÀCIA (1984), TORREGO (1983), i les referències que s'hi citen.

ron (1983), el Det d'un SN singular pot estar construït o bé com un operador iota o singularitzador, o bé com un element equivalent a PRO i controlat des d'alguna posició dins la O;⁴² en aquests casos funcionaria com a nucli del SN.

Partim de moment del supòsit que existeixen diferències de tipus lògic, semàntic i sintàctic segons els tipus de Determinant, en català. Suposem que l'article definit en singular pot funcionar com a operador iota, com a element pronominal controlat d'una forma o altra⁴³ des d'alguna posició en O o com un quantificador universal genèric:

- (57) a. L'amic de la Maria és violinista
 b. A la Maria li fa mal *el* cap
 c. L'home és mortal

L'article definit plural pot identificar-se d'una manera més clara amb una quantificador universal. Tant en plural com en singular, però, no hi ha diferència entre la referència possible del Nom nucli i aquella que estableix el SN amb el Det definit —hi ha identitat entre el conjunt total possible que pot designar el nom i el conjunt designat pel SN. Podem representar aquest fet atorgant al Det i al nucli el mateix índex referencial. El Det podrà funcionar com a nucli si el nucli és una cb i tant el nucli com l'Esp quedaran regits des de l'exterior (*cf.* Chomsky 1985).

El Det indefinit, en canvi, estableix sempre un subconjunt del conjunt d'individus designat pel nucli. Per tant, si donem un índex a la propietat com a tal i un altre índex al conjunt concret denotat, conclourem que Det indefinit i nucli tenen índexs diferents a efectes de referència concreta. Podem dir que el nucli té valor referencial real només si porta un determinant definit, mentre que en el cas del Det indefinit el nucli tindria un valor predicatiu o de conjunt obert.

Podem raonablement pensar que aquesta és una propietat que té rellevança fonamentalment a la FL, però que d'una manera o una altra

42. En els casos de SNs que indiquen punts del cos, també anomenats «de possessió inalienable», com a (i):

(i) En Joan_i li_j ha rentat la_j cara.

43. Tal volta en aquest darrer cas no ha de ser necessàriament PRO, com proposa Guéron, però no entrem ara en la qüestió.

s'ha de reflectir a tots els nivells de representació de la gramàtica. Com que aquestes propietats tenen conseqüències òbvies a la sintaxi, cal que la sintaxi en doni compte de manera adequada. La hipòtesi mínima consisteix a suposar que també a la sintaxi el nucli i el Det tenen índexs referencials diferents en el cas que el Det sigui indefinit (Article indefinit o Quantificador). Aquesta hipòtesi, però, multiplica considerablement el nombre d'índexs rellevants a la sintaxi. Per comptes d'això, podríem suposar que la relació diferencial que existeix entre nucli i Esp en aquests casos fos representable d'una altra manera i no per mitjà d'índexs. Abans de prosseguir, considerem les dades de (58)-(67):

- (58) a. Han vingut els veïns
 b. *Han vingut els
 c. *N'han vingut els⁴⁴
 d. Han vingut [pro]
- (59) a. Han vingut uns nois
 b. *Han vingut uns
 c. N'han vingut uns (no sé si són els que tu dius)
- (60) a. Han vingut quaranta persones a la sessió
 b. *Han vingut quaranta
 c. N'han vingut quaranta
- (61) a. Han vingut unes quaranta persones a la sessió
 b. ??/*Han vingut unes quaranta
 c. N'han vingut unes quaranta
- (62) a. Han vingut els/tots quatre germans
 b. Han vingut els/tots quatre
 c. *N'han vingut els/tots quatre
- (63) a. Han vingut tots els veïns
 b. *Han vingut tots els
 c. Han vingut tots
 d. *N'han vingut tots
- (64) a. *Han vingut tots uns nois
- (65) a. Han vingut els meus amics
 b. Han vingut els meus
 c. *N'han vingut els meus
- (66) a. Han vingut aquells nois
 b. Han vingut aquells

44. A (58 b/c) influeix també el caràcter clític del Det.

c. *N'han vingut aquells

(67) a. Han vingut tots els quatre germans⁴⁵

Les dades de (58)-(67) mostren clarament el comportament diferenciat de SNs amb Det definit i indefinit i Dets diversos amb la mateixa construcció oracional, així com alguns altres fets que poden illuminar sobre l'estructura del SN. Si d'una banda els Qs es comporten com a Dets indefinits, si hi anteposem un Det definit o l'element *tot*, el SN es converteix automàticament en definit. Possessius i demostratius funcionen com a definits, però, a diferència de l'article, permeten l'absència del nucli.⁴⁶

L'element *tot* (-a, -s, -es) és clarament problemàtic i mereix un tractament individualitzat. Podríem suposar que es tracta d'un modificador gairebé de tipus adverbial⁴⁷ que es pot adjuntar a l'article definit, però no a un element indefinit, de manera que (63a) tindria una estructura com (68):

(68) ... [SN [Det tots [Det els]] [N' [N veïns]]]

Tot es podria adjuntar a un Det [+ definit] o no marcat respecte a aquest tret, però no a un Dret [— definit]. Ara bé, una frase com (67a) ens mostra que aquesta adjunció presenta limitacions més enllà del que és previsible i planteja problemes a la hipòtesi de tots ells com a Det complex únic.

Suposarem, doncs, que *tot* és un Q que ha d'ocupar la posició de l'Esp més alt de SN.⁴⁸

45. Les diferències de gramaticalitat segons el SN serien les mateixes amb un V transitiu.

46. Es comportarien igual que en espanyol.

47. Amb això no fem cap afirmació referent al seu valor categorial —ja que morfològicament *tot(s)* és un element nominal, podríem dir Adjectiu—, sinó referent al seu ús distribucional.

48. Frases com (i) i (ii) plantegen encara nous problemes per aclarir el comportament i les propietats d'aquest element:

(i) Els convidats ja han arribat *tots*.

(ii) El president ho ha descobert *tot*.

(iii) Els nens van tornar *tots* bruts de l'excursió.

Kayne (1975) va tractar el «corresponent» *tout* francès com un quantificador que

Fins ara ens hem referit als SNs el nucli dels quals és un N «comptable». Cal, però, fer alguns aclariments pel que fa als Ns no comptables o «de massa». Aquests Ns tenen un marc de distribució molt més ampli que no els altres en cas de portar Det o tenir valor indefinit. Vegeu el contrast entre (69a) i (69b):

- (69) a. *En Joan pren taronja
b. En Joan pren cafè

gaudeix d'una mobilitat molt més gran que tots els altres. Malgrat el fet que l'anàlisi de Kayne és molt il·luminadora, no l'adoptarem íntegrament aquí, per dues raons. En primer lloc, perquè el comportament de *tot* i de *tout* no és totalment idèntic (cf. *ils ont tout découvert* vs. **han descobert tot*) i, en segon lloc, perquè el marc teòric en què treballa Kayne tampoc no és el mateix en què nosaltres ens movem.

Una frase com (i) sembla donar un considerable suport a la hipòtesi de *tot* com a quantificador «flotant». Ara bé, si (i) es pot considerar derivada d'una frase com (iv), la corresponent a (ii) es mostra agramatical:

(iv) Ja han arribat *tots els convidats*.

(v) *El president ha *descobert tot bo*.

D'altra banda, frases com (iii) ens inclinarien a favor d'una anàlisi de *tot* com a element adverbial o paraadverbial. De fet, per a una frase com (iii) podem proposar dues anàlisis alternatives, respectivament (vi) i (vii):

(vi) van tornar [_{SA}* [_{SN} PRO] [_{SA} tots [_{A'} bruts]]]

(vii) van tornar [_{SN} [_{Det} tots] [_{N'} PRO]] [_{SA} [_{A'} bruts]]

L'estructura (vi) representaria de fet l'anàlisi més tradicional, però (vii) té l'avantatge de permetre de postular un sol element *tot*. Si tenim present el fet que els pronoms forts no admeten cap mena de modificador, com mostren (viii):

(viii) a. *La Maria estava completament ella com apallissada.

b. *La dona de Lot es va tornar totalment ella de sal

la possibilitat d'aparició de *tot* a (ix) porta a un nou replantejament:

(ix) estic tota jo endolorida.

Tot plegat ens porta a proposar l'existència d'un sol element *tot* variable, que, com hem dit, apareix com a adjunt al nivell més alt de SN.

Encara podem afegir més dades a aquest breu estudi. Es tracta de frases com (x)-(xii):

(x) a. Van descobrir tota una comarca cremada.

b. Van descobrir una comarca tota cremada.

(xi) Van descobrir una noia tota ella coberta d'escates.

(xii) La Maria està tota enfebrada.

que ens refermen en la nostra hipòtesi.

La diferència òbvia és que els Ns «de massa» es comporten en singular com els Ns comptables es comporten en plural; a més, els Ns «de massa» en plural prenen automàticament valor comptable:

- (70) a. En Joan pren taronges
b. En Joan pren cafès a tota hora

La hipòtesi més simple és de suposar que els Ns de massa són inherentment Genitius o que portarien obligatòriament un Det buit. D'altra banda, la negació pot fer acceptable una frase amb SN singular comptable sense Det que en forma afirmativa no ho seria:

- (71) a. *Tenen gat
b. Ja no tenen gat.⁴⁹

Aquests fets donen suport a les hipòtesis de Pesetsky.

En darrer terme, hi ha un fet evident que es desprèn de les dades presentades: només els nominals precedits d'un Esp indefinit o d'un Q o sense Esp lèxicament ple són pronominalitzables amb el clíctic genitiu *en*. Aquest fet ens referma en la idea que aquests SNs presenten una estructura interna més complexa que no pas els definits. Mentre que en aquests darrers s'estableix una còpia automàtica de tots els trets, això no és el que ocorre en els indefinits.

Si prenem en compte *totes* les possibilitats que es poden donar dins un SN veiem que un SN amb un Q admet la presència de l'Article definit, del possessiu, d'un demostratiu o del quantificador universal definit *tot*. El més natural és de suposar aleshores que aquests Dets definits es troben en un nivell més alt, de manera que tindrem estructures com (72):⁵⁰

- (72) a. [_{SN} [_{ESP} tots] [_{N'} [_{Det} els] [_{N'} [_N nebots] [_{SP} de la Joana]]]]
b. [_{SN} [_{ESP} els] [_{N'} [_{Det/Q} quatre] [_{N'} [_N nebots] [_{SP} de la Joana]]]]
c. [_{SN} [_{ESP} aquells] [_{N'} [_{Det/Q} quatre] [_{N'} [_N turistes] [_{SA} anglesos]]]]

49. De fet, la situació és encara més complexa. *Vid.*: ja tenen cotxe.

50. La proposta d'establir més nivells d'anàlisi dins SN ha estat establerta darrerament per raons independents per diversos investigadors. En una fase avançada d'elaboració d'aquest treball hem tingut accés a Torrego (1985), que proposa

Els determinants definits hauran d'aparèixer obligatòriament sota el nus Esp —llevat del cas de *tots els* on o bé seria *tots* qui ocuparia aquesta posició o bé n'ocuparia, més plausiblement, una de més alta—, però els quantificadors només funcionen aparentment com a Especificadors lògics, encara que funcionin com a determinants. Si no hi ha Q però hi ha un Esp definit el nus Q no es genera i, per una convenció de la teoria X', N tindrà en aquests casos només dos nivells de projecció ($N^{\max}$ i N'). En canvi, el nus Esp no es pot esborrar. Si no hi ha cap Q que pugui ocupar aquesta posició, aleshores estarà ocupat per un PRO.

Només l'Esp definit lèxic té el mateix índex que el nucli del SN. Els Dets indefinits tenen índexs diferents del nucli per les raons exposades més amunt. Un N' o N'' amb índex diferent del seu Det pot presentar-se en formes diferents a l'EO: o bé serà un complement Genitiu si s'interpreta com a argument del V o bé es podrà interpretar com a no-referencial i aleshores es reanalitzarà com a part del V', formant un predicat complex. Els dos casos queden reflectits a (73) i (74) respectivament:

- (73) a. Té molts (de) diners
       b. Ha entrat bastant (de) gent.
- (74) a. En Pere caça mosques
       b. La Maria posa entrebancs a tot⁵¹

Sintàcticament, la manera més natural de traduir a l'EO la situació produïda per l'estructura argumental i temàtica a l'EP i pel valor definit o no a la FL és de fer-ho en termes de la Teoria del Cas. El Cas genitiu és el Cas inherent de N's o N''s sense Esp definit i θ -marcats com a arguments interns. Si un element rep Cas estructural a l'EO d'un element que el regeix, aquest Cas només es filtrarà a l'interior del SN si el nucli i l'Esp comparteixen els mateixos trets i el mateix índex; si el SN té, per dir-ho així, unitat referencial, cosa que també voldrà dir inde-

---

també tres nivells de projecció de N per explicar casos d'extracció d'elements de dins del SN.

51. Notem que a les frases de (74) la presència d'un quantificador bloqueja la interpretació no-referencial i només permet la interpretació paral·lela a (73):

- (i) En Pere caça moltes (de) mosques.
 (ii) La Maria posa molts (d') entrebancs a tot.

pendència referencial. Altrament, el Cas només el rebrà el SN (i tal volta, si hi ha un Q, aquest Q).

Podem plantejar-nos encara una altra hipòtesi lleugerament diferent i menys allunyada de les anàlisis estàndard. La hipòtesi que hem presentat suara suposa que en una frase com *en tinc quatre, quatre* serà Acusatiu. Ara bé, podem portar les nostres anàlisis més enllà d'una manera coherent suposant que els Q no es troben mai a Esp. Si no hi ha un Esp definit tenim una estructura com (75):

(75) [_{SN} PRO [_{N''} Q N']]

Aleshores, o bé Q funcionarà com a nucli de N'', amb la qual cosa podrà quedar regit des de l'exterior i rebre'n Cas Estructural o bé podem dir que Q serà també Genitiu, cosa que no causa cap problema si tenim present que Q i *en*, p. ex., tindran el seu Cas de forma inherent. De moment treballarem amb la primera de les anàlisis, encara que les afirmacions que farem en endavant no haurien de ser alterades si adoptàvem la segona.

4.4. Cap a un tractament unificat

Donades les bases que hem anat assentant al paràgraf anterior, considerem ara les diferències entre les construccions que hem presentat anteriorment.

Els Vs transitius serien exemples paradigmàtics del que hem assenyalat. El N' o N'' arribaria ja a l'EO amb un Cas Inherent Genitiu justificat per la seva estructura i per l'assignació de paper- θ . L'assignació de Cas Estructural Acusatiu s'aturarà a N màx si Esp és buit i a Esp si aquest és lèxicament ple.

El cas dels Vs inacusatius és relativament diferent. Sabem que aquests Vs assignen paper θ a un argument intern, però no tenen en català la possibilitat d'assignar Cas Estructural. Tampoc no assignen paper θ extern. A les LSBs, CONC de FLEX es coindexa amb la posició de l'Especificador de O, és a dir amb l'Especificador de la seva projecció màxima. Però si la posició que aquest ocupa normalment, és a dir la posició d'argument extern del V no és referencial es coindexarà i assignarà

narà Nominatiu al SN del seu complement. Si el SN intern és indefinit, l'assignació de Cas per part de FLEX serà estructural i no per coindexació. Per això el SN ha d'estar obligatòriament en posició interna a SV (situació de recció canònica en català) i no es podrà exterioritzar. Si és definit, podrà coindexar-se amb el Det en qualsevol posició.

En una llengua no-LSB com el francès, en canvi, la situació és relativament divergent, però fàcilment explicable si considerem la inacusativitat com un conjunt de trets i no com una propietat monolítica. En aquesta llengua, els Vs inacusatius es comportarien com els transitius pel que fa a la teoria del Cas i com els inacusatius catalans pel que fa a la teoria θ . Amb un SN indefinit, aquest quedarà justificat com a Genitiu en posició adjacent al V i a la posició d'argument extern hi anirà un pronominal comodí que rebrà Cas Nominatiu de FLEX i hi concordarà. Si el SN és definit, no serà Genitiu i la frase no podrà salvar-se si el SN no es trasllada a la posició de subjecte, rep Cas de FLEX i hi concorda. Vegeu (76):

- (76) a. Il est arrivé des bateaux
 b. *Il est arrivé Marie
 c. Marie est arrivée

Les frases existencials són tal volta les que presenten una problemàtica més complexa. Suposem que el SN d'una frase existencial rep paper θ , però no Cas. Suposem també que aquest SN ha de ser obligatòriament indefinit.⁵² Aleshores quedarà justificat a l'EO pel seu paper θ intern i el seu cas Genitiu. Hi ha dues propietats que el diferencien encara dels SNs dels Vs inacusatius. En primer lloc, aquest argument no pot aparèixer mai en posició exterior a SV i, en segon lloc, en un bon nombre de variants, aquest SN no concorda amb el V. La primera propietat té alhora diverses explicacions. Òbviament, una d'elles serà la mateixa explicació que rebí la manca de concordança. Però, d'altra banda, sabem que un SN sense Esp no és mai traslladable. Un SN sense unicitat referencial no podrà coindexar-se amb la seva traça i es violarà

52. Ja hem vist que en català i italià és possible de trobar SNs definits amb valor de «llistat exhaustiu». Això no és possible en espanyol:

* Hay el problema de Juan.

el Criteri θ . Encara hi ha d'haver, però, una impossibilitat específica de les frases existencials, ja que ni tan sols els SNs definits són traslladables. Podem suposar que el clíctic *hi* està coindexat amb la posició de subjecte, que no pot ser aleshores ocupada per cap altre element. Ara bé, cal justificar també la presència d'aquest clíctic adverbial en posició de subjecte. Sembla obvi que aquesta no és la seva posició θ . Coucquaux (1979), Burzio (1981) i Stowell (1981), entre altres, ja van proposar que el V *ésser* —present en moltes llengües en les frases existencials— és de fet un V inacusatiu que subcategoritza una proposició menor i que no assigna paper θ extern. Les possibilitats d'estructura O són aleshores diverses segons que el SN sigui «elevat» a la posició de subjecte de la O matriu o bé romanguí en la posició postverbal, essent la posició de subjecte ocupada per un Adverbial (*there*, angl.; *ci*, ital., etc.). Recentment, Guéron (1986) ha proposat una estructura similar per a les frases amb *avoir* en francès, de les quals ens interessien especialment les frases existencials. Segons Guéron, el V *avoir* és un V inacusatiu que, en el cas de les frases existencials, subcategoritza una proposició menor que és un SN ramificant. Aquest SN₀ conté dos SNs, com veiem a (77a), EP convencional de (77b):

- (77) a. e ha [_{SN₀} hi_{SN₁} un llibre_{SN₂}]
 b. hi_i ha [_{SN₀} e_i un llibre_{SN₂}]⁵³

SN₂ —el que nosaltres anomenem *el* SN d'una O existencial— no rep paper θ dins SN₀ i SN₁ —*hi*— funciona com a operador existencial. SN₂ només tindrà valor referencial si resta dins SV, dins l'abast de l'operador locatiu/existencial. Si desplaçàvem SN₂, aleshores la traça seria a la vegada una anàfora lligada per un SN en posició A (part d'una

53. Per bé que, efectivament, no tenim gaires raons intrateòriques per justificar el trasllat d'un element amb Cas inherent, l'estructura proposada és encara preferible a una com (i-ii):

(i) e ha [_{SP SN} un llibre] [_P hi]

(ii) hi_i ha [_{SP} [_{SN} un llibre] [_P t_i]]

ja que de cap manera no podríem justificar l'elevació d'un nucli, ni tan sols suposant que la proposició reduïda fos una projecció de N. D'altra banda, la hipòtesi d'una estructura com (i) suposaria que entre SN i *hi* existeix una relació de predicació, cosa que no sembla en absolut demostrable.

cadena A) i una variable lligada per un operador (part d'una caden A'), amb la qual cosa hi haurà una violació dels principis de la teoria del lligam.

El desplaçament de *hi*, en canvi, no solament respecta els principis de la teoria del lligam, sinó que a la vegada explica el funcionament del SN, fins i tot si és definit, com a indefinit a la FL. Efectivament, a l'EO tenim l'estructura (77b), on e_i s'interpreta com la traça d'un nominal oblic, d'un operador d'existència. És natural de suposar que a la FL el constituent format per l'operador buit i el SN ja no sigui un constituent ramificat, sinó un únic SN, el qual tindrà com a Especificador un operador existencial buit, cosa que comportarà inevitablement la seva interpretació com a indefinit.⁵⁴

5. VALORS DE EN

5.1. En com a pronominalització d'un argument intern del V'

Arribats en aquest punt, és fàcil d'explicar la pronominalització d'un nominal indefinit o quantificat provinent d'una posició interna a V'. És clar que *en* representa un nominal, N' o N'', inherentment Genitiu, mai una projecció màxima que rebí com a tal cas Estructural. Només cal fer algunes precisions entorn del mateix clític. Suposem que el clític es genera dins SN, on rep paper θ i Cas Genitiu. Des d'aquí es trasllada a una posició adjunta a V, deixant una traça coindexada. Per això no

54. Es podria anar més enllà i suposar que aquest element buit és *pro*. Normalment considerem que la cb lligada per un clític oblic és *t*, però en aquest cas pot ser considerat definit com a cb lligada per un operador. Aquest *pro* estaria lligat localment pel clític del V, com usualment. En aquest sentit podríem avançar encara molt més en la unificació de tots els casos, si suposàvem que en els SNs esmentats anteriorment l'Esp buit és *pro* i no PRO. Aquesta hipòtesi tindria l'avantatge que no hi hauria cap problema perquè *pro* quedés regit des de l'exterior i rebés Cas acusatiu quan el SN és complement d'un V acusatiu. En aquesta línia també podríem assimilar a *pro* i no PRO el determinant d'un SN de possessió inalienable. D'aquesta manera la necessitat d'un clític datiu seria necessitat de determinació local i no de control. Amb tot, aquesta hipòtesi presenta encara alguns problemes (*vid.* BARTRA, en preparació).

és possible d'extreure *en* d'una posició d'argument extern, perquè aleshores el clític no pot c-comandar la traça.⁵⁵

(78) *Alguns en comencen

5.2. Pronominalització amb *en* dels complements adnominals

5.2.1.: El pronom *en* té, a part els usos considerats, uns altres usos. Ens interessa ara especialment la possibilitat de pronominalització d'un complement adnominal, com mostren els exemples de (79):

- (79) a. N'has sospesat les dificultats?
 b. Se me n'escapen els detalls
 c. Només n'han cremat les proves

En aquests casos sembla que hem de suposar que *en* representa un SN. És això compatible amb l'explicació que hem donat més amunt de *en* i la seva distribució? No solament ho és, sinó que, a més, tot plegat rep més llum si incloem els casos nous. Chomsky (1984) suposa que tots els nuclis de X' poden ser assignadors de Cas, si no Estructural, Cas Inherent assignat a l'EP juntament amb el paper θ . El Cas assignat inherentment pel Ns és Genitiu i s'ha de manifestar a l'EO mitjançant la P *de*. És obvi que el clític *en* serà una manifestació del cas Genitiu del complement de SN.

5.2.2.: Segons la formulació de Chomsky (1984) i Belletti (1985) tindrem Cas Inherent si i només si hi ha assignació de paper θ —Condició d'Uniformitat. Segons això, cal suposar que sempre que és possible la pronominalització amb *en* hi ha assignació de paper θ per part del N al seu complement? La resposta no pot ser altra que *sí*. En aquest cas esperariem, però, una diferència de gramaticalitat en SN amb un complement Genitiu *en* segons el nucli. Haurien de ser gramaticals en principi tots aquells que contenen un nucli que podem denominar deverbals o nominalització i no ser-ho aquells que contenen un nucli que és un N

55. De fet, hi ha una altra explicació coherent amb la nostra segona hipòtesi sobre SNs quantificats. Un SN extern ja no serà mai Genitiu.

concret. Aquesta expectativa s'acompleix, però, en una mesura molt menor que no esperaríem, ja que l'acceptabilitat del complement adnominal pronominalitzat amb *en* és en general molt gran. Vegem-ho en els paradigmes de (80)-(82):

- (80) a. Això n'és una prova, de la situació
 b. Me'n sorprenen les causes
 c. N'he estripat les fotografies
 d. Del dòlar, n'han provocat la davallada
- (81) a. Això n'és un bocí, d'aquella carta
 b. Des del meu amagatall, només en veig les rodes, dels cotxes
 c. De la cristalleria, ja n'hem trencat cinc copes de vi
 d. ? N'han amagat els documents, del contracte
 e. Ja n'han aconseguit les fites més representatives
- (82) a. ??/*D'aquest home, en conec la família
 b. ??/*D'en Joan, en conec dues cosines
 c. ??/*De la Maria, n'he vist els cabells

Hem agrupat a (80) els SNs el nucli dels quals es considera normalment un assignador de paper θ , mentre que a (81) tenim Ns que en principi no esperaríem que fossin assignadors de paper θ . Però les frases de (81) són en general plenament acceptades, llevat d'alguna petita diferència de matís, gairebé imperceptible, en algun cas, que la faria lleument «dura», sense arribar, però, al nivell de la inacceptabilitat. Si podem acceptar sense cap problema que *bocí*, *fita* són Ns assignadors de paper θ i fins d'un paper PARTITIU o GENITIU, què podem suposar referent a *copa* o *roda*?

Davant d'aquesta situació, tenim diverses vies d'explicació. Podem, en primer lloc, suposar que el paper θ assignat per a N no té res a veure amb la possibilitat d'aparició del clític *en*: qualsevol complement introduït per *de* podrà també ser representat per *en*. Amb això, de fet, traslladem el problema: suposem que en aquests casos, si N no és assignador de paper θ , ho és la P *de*.

En general, creiem que existeix certament una possibilitat d'analitzar qualsevol SN d'aquesta manera, però no sembla pas cert que d'antuvi tots els complements adnominals siguin subcategoritzats. De fet una frase com (81c) només és acceptable amb el constituent dislocat, el qual

força una interpretació «part-tot» del SN, ja que de les dues frases paral·leles de (83), la versió (a) és clarament preferent sobre la (b):

- (83) a. Ja hem trencat cinc copes de vi
 b. ??/*Ja n'hem trencat cinc copes de vi

Considerem igualment (84):

- (84) a. Veig algunes rodes
 b. En veig algunes rodes *(del tren que passa per davant de casa)

Per tant, ens podem refermar en la hipòtesi sobre la necessitat d'assignació d'alguna mena de paper θ cap al complement pronominalitzat amb *en*, si més no algun paper θ de tipus «relacional», que donés un valor part/tot als diferents constituents del SN.

Com explicar aleshores les seqüències de (82), on aquesta relació és palesa? Haurem de parlar d'alguna mena de jerarquia entre el nucli i el complement? Si parem esment, però, a una frase com (82c) i la comparem amb (85)

- (85) A la Maria, li he vist els cabells

veurem que realment es tracta d'una problemàtica sintàctica: la construcció de la possessió inalienable, dels SNs que denoten parts del cos. No podem entrar ara en aquesta qüestió, per raons òbvies de manca d'espai,⁵⁶ però podem cloure, pel que ara ens interessa, dient que la raó de la agramaticalitat de (83) es troba en la necessitat d'expressar la relació que s'hi dona mitjançant una altra construcció. Breument, direm que el Det del SN *els cabells* tindrà referència arbitrària a (82c), contràriament a la interpretació desitjada, perquè *en* no és definit, no té trets de persona i no pot servir-li d'antecedent, controlador o determinant.

5.2.3.: Com és sabut, *en* pot pronominalitzar un complement adnominal més incrustat que no els considerats als paràgrafs anteriors, com podem veure a (86):

56. Vid. GUÉRON (1983), GUÉRON (1986), BARTRA (1985) i BARTRA (en preparació) per a la qüestió de la possessió inalienable.

- (86) a. En destruiré la meitat del contingut
 b. De la beata, en conservem un tros de la vora de l'hàbit de monja.
 c. D'aquest producte, n'han pactat les condicions de comercialització
 d. De l'empresa en fallida, n'han descobert l'origen dels diners d'un xec de l'accionista principal

Si bé aquestes frases no plantegen cap qüestió nova pel que fa a la teoria del Cas, les cbs, etc., la pregunta es planteja clara entorn del nombre de nusos que pot arribar a «creuar» el pronom o, per dir-ho amb més precisió, el nombre de nusos que poden separar el pronom de la seva traça. A (86b) veiem que s'han creuat tres nusos SN sense que s'hagi produït agramaticalitat. Si el comparem amb (87a) podem pensar que de fet hi ha un límit quant als nusos que es poden creuar i que la diferència entre tres i quatre nusos és la diferència que separa la gramaticalitat de la agramaticalitat. La comparació amb (87b) i (87c), però, ens mostra que no és qüestió de nombre de nusos:

- (87) a. *De Sant Roc, en conserven un tros d'una unglia de la pota dreta del gos.
 b. *De San Roc, en conserven una pota del gos
 c. ??/*De la sisena flota, n'ha arribat una unitat de xoc d'una part d'una esquadra

Podem suposar, doncs, que el límit el constitueixen els nusos que separen un constituent no subcategoritzat del nucli dins la projecció màxima del qual es troba incrustat. Fem la hipòtesi, en la línia de Chomsky (1985), que un nus no és una barrera si està θ marcat pel nus que el c-comanda. Si no hi ha relació de marcatge temàtic, aleshores sí que comptarà com un nus «barrera» i com més barreres separin el clíctic de la traça menys acceptable serà la frase (de fet, una barrera ja és causa de malformació en molts casos):

- (88) ??De la Núria, n'han examinat el contingut del calaix de la taula de l'estudi.

6. EN I ELS COMPLEMENTS PREPOSICIONALS

Hi ha encara d'altres construccions en les quals pot aparèixer el clític *en*. Per cloure aquestes reflexions, ens referirem ara únicament als casos de complement preposicional introduït per la *P de*.⁵⁷

- (89) a. De París, en tornen demà
 b. N'han parlat molt, de les eleccions
 c. Em sembla que no se'n preocupa gaire, dels seus fills
 d. No te'n refiïs, d'aquesta gent

Podem parlar d'aquests SNs introduïts per *de* com de Genitius? Malgrat el fet evident que existeixen diferències entre els SPs associats amb un V i un altre, per exemple entre el de (89a) i els de (89b, d), en general es considera que en aquests casos la P té alguna participació en l'assignació de paper θ .

Ja sigui temàtica o no, la P és la mateixa en totes les construccions vistes. Si suposem, com a hipòtesi menys costosa, que un clític del V tendeix a estar associat unívocament amb un Cas,⁵⁸ podem pensar que per a *en* aquest Cas és el Genitiu, ja sigui assignat inherentment per un N, P, o sigui el Cas d'un N' o N'' no màxim genitivitzat pel fet de ser indefinit i argument intern.

57. Deixem deliberadament de banda la pronominalització amb *en* de l'atribut de les frases amb *ésser* o *estar*, relativament bandejades per la normativa, ja que creiem que plantegen una mena de problemàtica relativament diferent de la que nosaltres tractem. Podríem suposar, per cloure la qüestió, que no hi ha cap diferència entre la pronominalització amb *en* i la pronominalització amb *ho*. Però resta un problema que cap lingüista no pot deixar de plantejar-se. Deixant de banda les exigències de la normativa, com és que la llengua pren un clític amb unes propietats i funcions clarament delimitades en substitució d'un altre a unes altres propietats també clarament delimitades? No n'hi ha prou de parlar d'analogia, car *analogia* no vol dir res. Cal que ens plantegem què hi ha en la base de l'analogia. El contrast entre (i) i (ii) ens assenjala un camí de recerca:

(i) *Honest, no n'és gaire.

(ii) D'honest, no n'és gaire.

Un cop justificada l'aparició de la preposició *de* al davant de l'Adjectiu dislocat, que pot ser per assignar-li Cas Genitiu, aleshores la presència del clític *en* queda justificada automàticament. No prosseguirem, però, ara amb aquestes qüestions.

Dins dels complements preposicionals, el que queda molt limitat és la pronominalització dels SNs complexos. Vegem-ho a (90):

- (90) a. ??/*De l'OTAN, ja no en parlaran més de la sortida
 b. *Dels seus parents, no se'n preocupa gaire de l'economia
 c. *D'aquesta empresa, no te'n refiis gaire del director
 d. *D'aquestes afirmacions, me'n penedeixo de la difusió

Quina mena de principi ha de retre compte de la agramaticalitat de les frases de (90) i similars? Es tracta d'un principi de la gramàtica central del català o, ben al contrari, hem de pensar que els principis interpretatius ens les tornen molt estranyes perquè de bell antuvi forcen una interpretació que no és la que la frase requereix i, encara, que es veurà desmentida en interpretar la frase completa?

Ara bé, el grau d'agramaticalitat és prou alt perquè ens plantegem la violació d'algun principi de la gramàtica central. Hi ha dues possibilitats raonables pel que fa a les vies d'investigació. La primera es troba en els nusos fita o nusos barrera. Podem suposar que un SP encapçalat per una P temàtica és realment un SP, a diferència d'un complement adnominal on *de* és un assignador de Cas. Aquest darrer complement, malgrat la seva aparença preposicional, el podem considerar un SN. Si consideràvem que a efectes d'extracció SP també és un nus fita, qual-sevol extracció d'un complement adnominal d'un SP violarà sempre Subjacència.

La segona via ens acosta a la teoria del Cas. Caldria aleshores suposar que en el cas d'un V subcategoritzat respecte a alguns dels papers $\emptyset$ representats pel SP el V té la possibilitat d'assignar Cas Genitiu a un complement no preposicional, com *en*. Aleshores *en* no podria procedir d'una posició de complement adnominal i es violaria el criteri $\emptyset$.

7. A MANERA DE CONCLUSIÓ

En els paràgrafs precedents hem demostrat que un grau relativament alt d'abstracció en l'anàlisi lingüística permet d'explicar de forma

unitària el comportament de construccions i unitats superficialment diferents.

Així, l'argument intern de Vs transístius, inacusatius i existencials serà Genitiu en el cas que sigui indefinit, de la mateixa manera que *en*, i també seran Genitius els complements del N o del V introduïts per *de*. De fet, podríem dir que Genitiu és el Cas dels nominals que reben paper θ , però que des del punt de vista dels arguments oracionals, no són màxims.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AOUN 1981 J. AOUN, *The Formal Nature of Anaphoric Relations*, tesi doctoral (M. I. T. 1981).
- BARTRA 1985 A. BARTRA, *Qüestions de la sintaxi d'ordre en català*, tesi doctoral (Universitat Autònoma de Barcelona 1985).
- BARTRA —, *Sobre reflexivitat* (en preparació).
- BELLETTI 1985 A. BELLETTI, *Unaccusatives as Cas Assigners* Msc (M. I. T.-S. N. S. P. 1985).
- BELLETTI-RIZZI 1981 A. BELLETTI i L. RIZZI, *The Syntax of 'ne': Some Theoretical Implications*, «The Linguistic Review», 1.2 (1981), ps. 117-154.
- BORER 1983 H. BORER, *Parametric Syntax* (Dordrecht, Foris, 1983).
- BRUCART-GRÀCIA 1984 J. M. BRUCART i L. GRÀCIA, *I Sintagmi Nominali senza testa: uno studio comparato*, «Rivista di Grammatica Generativa».
- BURZIO 1981 L. BURZIO, *Intransitive verbs and Italian Auxiliaries*, tesi doctoral (M. I. T. 1981).
- CHOMSKY 1981 N. CHOMSKY, *Lectures on Government and Binding* (Dordrecht, Foris, 1981).
- CHOMSKY 1984 —, *Knowledge of Language: Its Nature, Origins and Use* (de propera aparició com a CHOMSKY 1986).
- CHOMSKY 1985 —, *Barriers* Msc (De propera aparició com a CHOMSKY 1986b).
- CINQUE 1979 G. CINQUE, *On Extraction from NP in Italian*, «Journal of Italian Linguistics», 1.2 (1979).

- FABRA 1956 P. FABRA, *Gramàtica catalana* (Barcelona, Teide, 1956).
- FERRATER 1981 G. FERRATER, *Sobre el llenguatge* (Barcelona, Edicions dels Quaderns Crema, 1981).
- GRÀCIA L. GRÀCIA, *La teoria temàtica* (en preparació).
- GUÉRON 1983 J. GUÉRON, *L'emploi «possessif» de l'article défini en français*, «Langue Française», 58 (1983), ps. 23-35.
- GUÉRON 1986 —, *Le verbe «avoir»* (Mscr. Uni. Paris VII, 1986).
- HUANG 1982 C.-T. J. HUANG, *Logical Relations in Chinese and the Theory of Grammar*, tesi doctoral (M. I. T. 1982).
- JAEGGLI 1982 O. JAEGGLI, *Topics in Romance Syntax* (Dordrecht, Foris, 1982).
- KAYNE 1975 R. KAYNE, *French Syntax. The Transformational Cycle* (Cambridge-Mass., The M. I. T. Press, 1975).
- KAYNE 1981 —, *On Certain Differences between French and English*, «Linguistic Inquiry», 12.3 (1981), ps. 349-372.
- MANZINI 1983a M. R. MANZINI, *On Control and Control Theory*, «Linguistic Inquiry», 14.3 (1983), ps. 421-446.
- MANZINI 1983b —, *Restructuring and Reanalysis*, tesi doctoral (M. I. T. 1983).
- PERLMUTTER 1978 D. M. PERLMUTTER, *Impersonal Passives and the Unaccusative Hypothesis*, dins JAEGER, WOODBURY i altres (eds.), *Proceedings of the Fourth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society*, ps. 157-189.
- PESETSKY 1982 D. PESETSKY, *Paths and Categories*, tesi doctoral (M. I. T. 1982).
- POLLOCK 1981 J.-Y. POLLOCK, *On case and Impersonal Constructions*, dins MAY i KOSTER (eds.), *Levels of Syntactic Representation* (Dordrecht, Foris, 1981), ps. 219-252.
- POLLOCK 1982 —, *Accord, chaînes impersonnelles et variables*, «Linguisticae Investigationes», 7.1 (1982), ps. 131-181.
- POLLOCK 1983 —, *Sur quelques propriétés des phrases copulatives* (1983).
- RIZZI 1982 L. RIZZI, *Issues in Italian Syntax* (Dordrecht, Foris, 1982).

- SAFIR 1982 K. SAFIR, *Syntactic Chains and the Definiteness Effect.*, tesi doctoral (M. I. T. 1982).
- SOLÀ 1973 J. SOLÀ, *Estudis de sintaxi catalana*, 2 (Barcelona, Edicions 62, 1973).
- STOWELL 1981 T. STOWELL, *Origins of Phrase Structure*, tesi doctoral (M. I. T. 1981).
- TORREGO 1983 E. TORREGO, *Sobre la asignación de caso Nominativo en las construcciones ergativas*. Conferències fetes a la Universitat Autònoma de Barcelona (24 i 26 de gener de 1983).
- TORREGO 1984 —, *On Inversion in Spanish and some of its Effects*, «Linguistic Inquiry», 15.1 (1984), ps. 103-130.
- TORREGO 1985 —, *On Empty Categories in Nominals*, Msc, U Mass. (Mass., Amherst 1985).